

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

12 березня 2024 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку, колеги. Кворуму поки немає, чекаємо, поки всі зберуться.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Доброго дня, товариство.

_____. Доброго ранку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Щось в мене камера не вмикається. То я буду на зв'язку.

_____. Бажаю здоров'я.

_____. Добрий ранок.

ПОТУРАЄВ М.Р. Нічого страшного, Ірино Мирославівно. Ми знаємо, що ви з нами.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я щось клацаю, клацаю, але таке трапляється.

ПОТУРАЄВ М.Р. Нічого страшного.

_____. Доброго дня всім.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вітаємо.

_____. Доброго ранку, колеги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку.

_____. Микито Руслановичу, є кворум.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Так, отже, ще раз всім доброго ранку, колеги. Дякую всім, хто зібрався і доєднався до засідання нашого комітету.

Колеги, проект порядку денного наданий. У нас сьогодні комітет присвячений соціальним питанням, майже практично весь. Так що прошу підтримати запропонований порядок денний. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти?

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратовичу.

Хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Колеги, перший законопроект, який є у нас в порядку денному, це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі (реєстраційний номер 10249 від Кабінету Міністрів України).

Я запрошую до слова Міністерку соціальної політики України пані Оксану Жолнович. Оксано Іванівно, будь ласка, вам слово. Оксано Іванівно, ми вас не чуємо, бо у вас не ввімкнений мікрофон. Оксано Іванівно, будь ласка. Оксано Іванівно, ви нас чуєте? Ми вас бачимо, але... Оксано Іванівно, ви нас чуєте? Якщо ви нас чуєте, подайте знак. Ну я бачу Оксану Іванівну. Бачу, що вона є на зв'язку. З Інтернетом у неї все наче добре.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Нехай пані міністерка увімкне звук, бо я не можу їй увімкнути звук сама.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я це розумію. Я просто дивлюся, що може Оксана Іванівна просто не чує нас. Зараз я їй напишу.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ні, Микито Руслановичу, видно, що Оксана Іванівна нас чує, бо вона відповідає, але в неї вимкнено мікрофон.

ПОТУРАЄВ М.Р. О! Оксана Іванівна.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Доброго дня. Перепрошую, вибачте, щось у мене із зв'язком. Все гаразд.

ПОТУРАЄВ М.Р. Супер. Чудово. Вам слово по вашому законопроекту 10249.

Будь ласка.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так. 10249. Дуже прошу підтримати законопроект у першому читанні. Законопроект на виконання Конвенції і рекомендацій щодо ухваленої Стамбульської конвенції. Ми розмежуємо деякі функції. Вносимо також уточнення по насильству, яке вчинене в результаті російської агресії, в тому числі сексуальне насильство. Розширюємо мережу центрів по типу "Барнахус", для того щоб мали можливість діти нормально, ну, на жаль, ті, які постраждали, в нормальних умовах щоб їх могли опитувати і щоб це було щодо них екологічно і з гідністю.

І також ми вводимо єдине поняття спеціалізованої "гарячої лінії". Я знаю, що була дискусія з приводу цього. Хотіла би дещо пояснити. У нас уже декілька років, з 2020 року, діє "гаряча лінія" 1547, вона і діє як кол-центр, тому що там є психологи, фахівці, їх робота полягає в тому, що коли людина звертається і в неї є проблема, вони одразу консультують і супроводжують. Більше того, вони взаємодіють з людиною і у зворотному зв'язку, запитуючи про результати розгляду ситуації поліцією. Вони також перенаправляють, у них є повна мережа існуючих центрів та притулків, тобто мережі підтримки, скеровують людину. У них є взаємодія вже з регіональними лініями, де якщо людині краще одразу потрапити в регіональний центр, вони перенаправляють ці дзвінки. Тобто по-хорошому це спеціалізована лінія, вже добре розвинута, але вона має єдину універсальну назву, бо фінансується державою. І ми хочемо привести назву до єдиного стандарту.

_____. Яку вона має назву, перепрошую, як вона називається?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Спеціалізована "гаряча лінія".

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, запитання...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Єдина структура, яка фінансується Кабінетом Міністрів, має декілька напрямів, справді добре працює.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тобто це не спеціалізована.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Спеціалізована. Окрема спеціалізована.

Послухайте, є два номери: є 1545 і є 1547. 1547 - це спеціалізований номер виключно під домашнє насильство, де є окремі фахівці, окремо навчені, і вони не працюють так, як типова "гаряча лінія", що прийняли звернення і передали, ні. Вони працюють як супровід. Вони надають психологічну консультацію, вони працюють з тими людьми, які звернулися, вони також юридичні надають послуги і перенаправляють на фізичні центри в регіонах. Ну це логічно. Будь-який кол-центр буде точно так само працювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тут зрозуміло, зрозуміло, Оксано Іванівно. Дякую.
Є вже перше питання. Павло Миколайович, будь ласка.

СУШКО П.М. Доброго дня, шановні колеги. У мене два питання.
Перше: який сенс у перейменуванні? Що від цього зміниться?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Я теж не розумію.

СУШКО П.М. А друге – це те, що реально, я просив, щоб зв'язалися з Богодухова з цим центром і вони просто не те, що там супровід, вони просто направили на поліцію і все. От все, що було, от все, як робота була. Не супровід, не психологічна підтримка, а просто вони сказали, що треба звернутися до поліції і так далі, а вже після того щось там буде. Тобто ніякої підтримки ніхто не відчув.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте будемо розбирати цей конкретний кейс. Але в їх повноваженнях в тому числі надавати підтримку. Закон діє вже давніше. Там багато є чого такого, що в подальшому, ну, скажемо так, не відтворилося або пішло іншим шляхом. Коли ми говоримо про кол-центр, то це передбачає окрему юридичну особу. Для чого нам створювати окремого керівника, бухгалтера і так далі, якщо у нас є єдиний контактний центр "Урядова гаряча лінія", він так називається, і в ньому є окремий підрозділ з фахівців, які це відпрацьовують і воно працює?

СУШКО П.М. Ну от я і кажу, що набрали тоді із Богодухова в Харків...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте попрацюємо над якістю. Якщо є питання...

СУШКО П.М. Я попросив би, можна мене не перебивати, коли кажу? Подзвонили в Харків тоді, людина відповіла, все чітко відповіла, але вона не надавала жодної підтримки. Більше того, вона сказала просто: "Звертайтеся до поліції", - і все. Це просто констатація факту. А питання, я хочу все ж таки почути відповідь на питання: що дасть перейменування? Що, вони краще працюватимуть чи що? В чому сенс?

ПОТУРАЄВ М.Р. Оксано Іванівно, будь ласка, ви ж про це згадали, про уніфікацію. Можете пояснити, будь ласка, колегам?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, саме так. Дивіться, тому що вже сьогодні цю функцію виконує спеціалізований контактний центр Урядова "гаряча лінія". Він працює так, як цей окремий кол-центр, тому ми приводимо у відповідність до існуючого, робимо, він має назву "Спеціалізована "гаряча лінія" у всіх інших напрямках, і приводимо також в законі те, що на факті є, те, що уже 3 роки працює.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна запитання?

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку, колеги, я ж хотів просто в порядку підняття рук, Володимире Михайловичу, бачу твою, але Тетяна Василівна була першою.

В'ЯТРОВИЧ В.М. У мене по цьому ж питанню.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, тоді, будь ласка, Володимир Михайлович В'ятрович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Наскільки я знаю, у 2017 році було ухвалено Закон про запобігання та протидію домашньому насильству, яким якраз і було передбачено створення спеціального цілодобового кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей. Такий кол-центр з відділеннями в областях мав стати справді спеціальним дієвим інструментом допомоги людям, що страждають від насильства. Однак, ну по суті виконавча влада з 2020 року проводить певний саботаж створення цього кол-центру. Уряд ухвалив постанову про передачу функцій цього кол-центру так званому Урядовому контактному центру, який аж ніяк не виконує функції, які передбачені Законом 2017 року. Зараз те, що пропонується Міністерством соціальної

політики, по суті є узаконенням того, що від 2017 року чинний закон не виконується.

Тому мені дивно, що це представляється просто, бачите, в перейменуванні, і все буде працювати. На жаль, не працювало і не працює.

ЖОЛНОВИЧ О.І. А чому не працює? Дивіться, що, у вас є висновок, що...

В'ЯТРОВИЧ В.М. От я маю контакти з громадськими організаціями, які працюють у цій сфері, і це власне від них зауваження, що не можна погоджуватися на вашу пропозицію.

Щойно переді мною Павло Сушко навіть конкретний приклад навів того, що, на жаль, немає фідбеку з цією так званою урядовою лінією. І в принципі не розумію, чому міняти інструмент, який передбачений чинним в Україні законом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, у мене є така пропозиція. Все ж таки для того, щоб розмова була більш предметною, то я пропонував би зібрати всі такі кейси, про які ви, колеги, згадуєте і знаєте, і направити відповідний запит до міністерства, щоб ми отримали по кожному з таких прикладів теж ґрунтовну і змістовну відповідь.

Я все ж таки хочу просто сам для себе зараз ще раз уточнити. Оксано Іванівно, я правильно розумію, що це ж не йдеться про злиття, оптимізацію і так далі, тобто центр буде працювати, як він і працює?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Саме так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тобто функціонал його нікуди не дівається і персонал, який працює, нікуди не дівається. Але, Оксано Іванівно, бачите, що

у колег є приклади, коли люди кажуть, що вони не отримують тієї допомоги, на яку вони розраховували б. Так що...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, справа трошки складніша. *(Шум у залі)* З 2017 року на виконання закону мали бути створені кол-центри, вони створені по всіх областях? Чи ви постановою Кабінету Міністрів передали їх функції Урядовому контактному центру? Правда ж?

ЖОЛНОВИЧ О.І. А яка різниця? Послухайте мене.

В'ЯТРОВИЧ В.М. А тепер ... *(нерозбірливо)*, яка по суті є порушенням чинного закону 17-го року.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ні. Дивіться. Чекайте. Це ви зараз якось дуже агресивно. І я не розумію, по-перше, що таке кол-центр? Я відкрила Вікіпедію і давайте розберемося з поняттям. Кол-центр – це спеціалізована структура, завданням якої є інформувати і опрацьовувати звернення. Оте, що ви там написали, в цьому законі, інформувати і опрацьовувати...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Оксано Іванівно, пропоную відкрити не Вікіпедію, а закон почитати і вам стане багато чого зрозуміло.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Почекайте. Почекайте. Крім того, якщо ми говоримо про той кол-центр, який там написаний, не має значення в якій організаційно-правовій формі він є, важливо просто щоб він завдання ці виконував. Тому що зараз, коли ми оптимізуємо все по державній структурі і нам треба звільнити ще 30 тисяч державних службовців, а люди працюють, кол-центр існує, послуга надається. Давайте будемо говорити про якість, я тут не сперечаюсь, якщо вони десь не відпрацювали, але відмежовувати, виділяти, витягувати і створювати окремий штат посадовців – немає в цьому логіки.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В цьому є закон. Я перепрошую. От мене дуже дивує така вільна інтерпретація закону.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так давайте подумаємо, ви як законотворці, можливо є сенс оптимізувати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Подобається він вам, не подобається, якщо це передбачено законом, то ви маєте виконувати те, що передбачено законом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, у нас трошки вийшла з-під контролю дискусія. Давайте все ж таки так, щоб всі, хто хочуть і всі, хто залучені були в процес опрацювання цього законопроекту, висловилися.

Я розумію, що там Юрій Олексійович Павленко хотів теж задати запитання. Юрію Олексійовичу, тоді, з твого дозволу, ти після Тетяни Василівни Скрипки.

Тетяно Василівно, будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Дякую.

Ну, насправді, я хочу поінформувати колег, що даний законопроект відповідно до листа віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольги Стефанішиної визначений як євроінтеграційний. Ну, це дуже важливий момент і дуже суттєвий. Позиція наша повинна бути тут виважена і опрацьована фахово. І тому, враховуючи важливість цього моменту, я все ж таки також інформую колег, що на підкомітеті була у нас також жвава дискусія. Наталія Володимирівна, яка, в принципі, була ідейницею створення цього кол-центру, і той закон, про який говорить пан В'ятрович, 2017 року, і не створили, тому, якщо коротко, то на підкомітеті ми все ж таки дійшли висновку того, що кол-центр повинен бути створений. Тому що навіть, якщо ми беремо Положення про кол-центри і

Положення про урядову спеціалізовану "гарячу лінію", то вони абсолютно різняться. Тому що урядова спеціалізована "гаряча лінія" – це більше на прийом якихось звернень і переадресацію їх. А вже в Положенні про кол-центр, там дійсно прописаний той функціонал, який надає безпосередньо цю допомогу.

Також є дуже багато зауважень від ГНЕУ, від Комітету освіти, до речі, який також підтримує утворення цього кол-центру, тому я лише озвучую нашу позицію підкомітету. Враховуючи, що він визначений євроінтеграційним, я би пропонувала цей законопроект за основу, але все ж таки з утворенням кол-центрів як державної установи.

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дивіться, давайте подумаємо над цим, все одно у нас є перше і друге читання, зберемо ще додатково аналітику по фінансуванню і по змісту роботи. В законі насправді немає опису кол-центру, є тільки одна строчка, що він має бути цілодобовим. Зробимо моніторинг за той час, все одно час є, роботи, звернень. Якщо він неналежний, я підніму питання на Кабміні про те, щоб ми щось з цим робили: або виокремлювали його, або додавали додаткових функцій, або вдосконалювали роботу. Мені здається, що тут не в назві справа, а в змісті справа. Зі змістом готові працювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Оксано Іванівно, за конструктивну позицію.

Колеги, ... *(нерозбірливо)* досвід доопрацювання урядових законопроектів між першим і другим читанням, останні приклади, далеко ходити не треба, у нас дуже суттєво змінюються урядові законопроекти після глибокого опрацювання в нашому комітеті.

Так, я бачу і пані Наталку Федорович, і пані Аксану Філіпішину. Колеги, зараз, ну як завжди, після депутатів обов'язково дам слово. Значить, Микола Леонідовичу, бачу твою руку, але спочатку Юрій Олексійович. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, в мене запитання до доповідача. Логіка, яка закладалась законодавцем, коли власне він в законі пропонував і ставив завдання створити "гарячу лінію", це з тим, аби кожен, хто постраждав від насильства, міг оперативно звернутись на "гарячу лінію" і отримати негайно професійну пораду, допомогу і захист з боку "гарячої лінії". Оце власне суть, яка закладалась законом, і завдання, яке в 17-му році ставилось перед урядом - створити таку "гарячу лінію". На жаль, цього не було створено за цей час. Таким чином, мене дивують заяви про те, що там моніторили, щось моніторили. Неможливо відмоніторити те, чого не існує насправді. Я розумію в чому логіка уряду зараз запропонувати ці зміни. Власне не змогли створити і для того, щоб зняти з себе відповідальність, повісити це на Урядовий контактний центр. Тобто нічого перенести в нікуди по суті.

Тому в мене запитання от до пані міністра. От ви вважаєте, в разі цієї зміни, як зараз я почув, урядом навіть визначено як євроінтеграційний закон, хоча, на мій погляд, це антиєвроінтеграційний закон, тому що він якраз нівелює одну з цінностей Європейського Союзу – захисту людини, яка постраждала від насильства і так далі, дій, от в разі ухвалення цього закону чи можете ви гарантувати, що послуга, яка передбачена відповідним законом, вона буде надаватись швидше, якісніше, в повному обсязі, як того вимагає закон?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за запитання. Хочу надати відповідь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, одну хвилинку. Оксано Іванівно, одну хвилиночку. Колеги, оголошена повітряна тривога по Україні, зокрема в Києві. Я хочу задати запитання: чи у всіх є можливість продовжувати брати участь у засіданні комітету?

_____. Є можливість.

_____. Так, є можливість.

_____. Є можливість.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Тоді продовжуємо роботу.

Оксано Іванівно, будь ласка.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я просто хочу пояснити.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Урядовий контактний центр це юридична особа, яка оперує декількома окремими кол-центрами чи "гарячими лініями". Зокрема окремо виділена лінія 1547, яка вже працює декілька років, працює, є цілодобовою і відповідає повністю тому реченню чи тому абзацу, який є визначений законом. Це дуже неправильно зараз говорити, що не створили і не діє. Не написано насправді, як цей, можливо не треба було нам в принципі це рухати, чесно. Воно працювало, працює і не важливо, в якій воно організаційно-правовій формі. А зараз це просто маніпуляція. Зараз ми підняли і створюється маніпуляція, що його не немає, послуга не надається. Телефонна "гаряча лінія" є. Фахівці працюють. Суть кол-центру це обробка звернень цілодобово. Воно також є. Послуга надається. Якщо нам потрібно її розширити, давайте будемо говорити про розширення, зберемо якісь факти неналежної роботи. Але центр працює. І не треба знецінювати його роботу і роботу тих людей. Є перенаправлення на регіональні центри, тому що при кожній ОДА є створений свій регіональний центр, з яким вони вже мають автоматичний обмін дзвінками, а там, де немає автоматичного обміну, є спрямування як звернення. Тому воно працює в той спосіб, в який держава

могла це забезпечити і розвивалася. Закон створювався, був новий, нульовий. Ми сьогодні теж дуже багато чого створюємо, а потім в результаті практики оптимізуємо. Але є ще й практика застосування. Чому ми відкидаємо трирічну практику застосування, не аналізуючи її, а просто знецінюючи? Це неправильно.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, Микола Леонідович теж чекає можливості.

СУШКО П.М. Я просто хочу, щоб трошки тон змінили от спілкування з комітетом. Просто це вже переходить всі рамки. Ми ж не маніпулятори тут! А виходить, що це маніпуляція. Тобто ми тут не обговорюємо питання, а займаємось маніпуляціями якимись. То це комітет у нас чи що взагалі? Що за маніпуляція, я не розумію? Я на нараді в міністерстві зараз присутній чи я у Верховній Раді зараз на засіданні комітету присутній? От в мене питання таке: що ми зараз...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Це до виступу попереднього ... *(нерозбірливо)*, який сказав, що нічого немає.

_____. Я прошу вибачення, ну виглядає так, що зі всіх фракцій на нашому комітеті всі зговорилися і йде якась маніпуляція, ну виходячи зі слів пані міністерки. Ну якось я відчув, знаєте, що я наче на якомусь ринку, а не на комітеті. Є конкретні аргументи моїх колег і вони абсолютно справедливі. Чому замість того, щоб відповісти по суті, пані міністерка все переводить на те, що це якісь маніпуляції, починає розповідати інформацію про те, що давайте не будемо це ворушити. Ну, це депутати вирішать. Вас запросили на комітет і задають абсолютно логічні

питання. Чому б по суті на них не відповісти? А ви все переводите в якісь маніпуляції. Мені це не зрозуміло.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Миколо Леонідовичу, будь ласка, давно чекаєте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Я очевидно погоджуюся з тим, що говорили колеги Сушко і В'ятрович. Але разом з тим, цей закон визначений як євроінтеграційний, і в принципі позиція пані міністерки про те, що можна в першому читанні прийняти з умовою доопрацювання до другого з усіма зауваженнями ГНЕУ, оскільки це євроінтеграційний закон, а у нас є зобов'язання, вона могла б бути прийнятою. Але у мене виникає питання: а може у нас немає людей, які звертаються через домашнє насильство? Яка у нас взагалі статистика? Може це не проблема для країни? Це до пані міністерки питання. Бо якщо це проблема і велика, то очевидно тоді всі аргументи, крім того, що треба виконувати закон, інші аргументи колег В'ятровича і Сушка є абсолютно слухними. А якщо у нас таких звернень не було чи їх там мало, і цей центр дійсно добре справляється, яка статистика? Скільки було звернень? Скільки цих звернень перенаправлено в інші органи? Щоб визначити, що це працює, треба мати від вас ці дані теж. Якщо б ви могли відповісти, я був би дуже вдячний.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Звісно. Дивіться, ми маємо статистику. У нас є окрім цієї "гарячої лінії", вона насправді не основне, близько 700 різних суб'єктів, які надають послуги: кризова кімната, денний догляд, притулок. Разом з тим є ще 500 виїзних, які ми вже за час війни створили, таких мультидисциплінарних команд, які працюють як виїзні бригади, тому що в прифронтових територіях неможливо стаціонарні речі робити.

Ми отримали величезну кількість звернень, але вона різниться. І кількість звернень у поліцію завжди більша, аніж кількість звернень до соціальних служб, тобто через цю "гарячу лінію". За минулі роки це було більше ніж 250 тисяч звернень. І що зараз точно ми бачимо і що показує, що сфера соціальної підтримки працює, то в систему соціальної підтримки, тобто в систему притулків, захисту, кризової кімнати і так далі з цих всіх звернень, якщо ми говоримо до початку повномасштабного вторгнення, зверталось там до 3-5 відсотків осіб, далі проходили підтримку, то сьогодні ми це подвоїли, і це вже близько 30 відсотків осіб, вони проходять повноцінну підтримку, повноцінний супровід, тобто робота з людьми, що постраждали від насильства, реально масштабується, і все, що було зроблено, всі спеціалізовані служби, вони виконують свою роботу в тому числі і з таким форматом кол-центру. Він і є кол-центр, воно і працює як кол-центр. Можливо...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А скільки людей там отримали допомогу в минулому році? Яка кількість людей туди звернулась?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте я зараз уточню, я наберу керівницю, я просто останніх таких даних не брала щодо конкретно цього кол-центру і скільки звернулось. Я ці дані окремо можу надати, а також можемо надати по тому, скільки супроводів було зроблено, скільки перенаправлення. Воно і є як кол-центр, просто не як окрема юридична особа. І все. Приводили у відповідність до назви. Якщо ви залишите в законодавстві, в законі так, як є, кол-центр, воно нічому не пошкодить, тому що, будь ласка, відкрийте закон, там всього-на-всього одне речення, що зобов'язані створити кол-центр цілодобовий з підтримки. Лінія цілодобова, вона працює як кол-центр, там є фахівці, вони надають ...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але погодьтеся, пані міністерко, що одна справа, коли там відповідає досвідчений психолог і люди, які цим фахово займаються, так, як цього вимагає закон, інша справа, коли там просто є дзвінок, який переправляють в поліцію.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ні, не перенаправляється в поліцію, вони працюють, там є окремі психологи. Давайте я штат вам теж тоді підніму. Давайте я дам більше інформації. Там є психологи, там є юристи.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Просто якщо ми це обговорюємо, пані міністерко, шануючи час і ваш, і інших колег, просто якщо ми до цього готуємось, то треба було б зразу нам прийти з цією інформацією і з аргументами. Тому що аргумент, який є для нас, ми, з одного боку, ми маємо виконувати закон і ми фіксуємо, що він урядом не виконується, з іншого боку, цей проект є євроінтеграційним і ми не хочемо зривати цей процес, ми хочемо довести це до розуму. Але це в будь-якому разі...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте ухвалимо в першому читанні і подискутуємо до другого читання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми для цього і зібрались, і для цього треба, щоб ми всі були підготовлені до цього, щоб ми наперед отримали цю інформацію і аргументи, чому це треба зробити: чи тільки тому, що ми хочемо скоротити людей і не маємо можливості їх брати і не надавати послугу, чи через те, що ця послуга і зараз прекрасно надається. Тут, я бачу, що є пані Федорович і інші фахівці, які...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ми не збираємось нічого і нікого скорочувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ... щоб дати відповідь на це питання, щоб ми для себе зрозуміли, в який спосіб нам ефективніше діяти.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно погоджуюсь з Миколою Леонідовичем. Але також Оксана Іванівна ще раз наголосила на тому, що не йдеться про скорочення.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ні, абсолютно, перейменування. Ми просто, дивіться, я взагалі навіть не думала, що це викличе таку жваву дискусію, тому що мова йшла про приведення назви у відповідність. Єдине, що ...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми просто перейменовуємо те, що було створено з іншою метою, а те, що треба було створити, ми не створили.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ні-ні-ні. Почекайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це не означає, що від перейменування воно почне краще працювати чи взагалі виконувати свою функцію, розумієте?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Справді, окей, безглуздо, може і не треба було перейменовувати. Заступники це готували. Воно працює як окрема структура, як окремий кол-центр, як окремий номер, як окрема сутність, тільки в рамках єдиної юридичної особи.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я думаю, що нам треба буде з цим більш докладно розібратися.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте, я зрозуміла запит, я це підготую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Прошу, Оксано Іванівно, під друге читання обов'язково, тому що...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, я ще хочу уточнити, що це не тільки зауваження нашого комітету. Подивіться матеріали Комітету освітнього і Комітету молоді і спорту. Аналогічно. Вимога зберегти термін кол-центр. Аналогічно. Тому я здивований, що міністерство здивоване.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, логіку міністерства ми почули, так.

Колеги, я хотів би, з вашого дозволу, зараз дати, вже давно чекають колеги, так, от Наталія Володимирівна Федорович, у неї першої була рука, і потім пані Аксана Філіпішина.

Будь ласка, Наталія Володимирівна, керівниця громадської організації "Центр суспільних ініціатив "Перспектива".

Будь ласка, вам слово.

ФЕДОРОВИЧ Н.В. Дякую сердечно.

Шановний пане голову, шановні народні депутати, шановна пані міністр! Наталка Федорович, заступниця міністра соціальної політики 2014-2016-2019 років. Саме я готувала цей проект закону, цей проект постанови. І готова дуже коротко, але по суті викласти філософію думки і підходу до створення, до такої норми, яка є саме зараз. Насправді достатньо дивною виглядає позиція приводити у відповідність закон до постанови, бо мало би бути навпаки, постанову до закону. Це перше, це між іншим ремарка. Але коли ми обговорювали проект закону і думали, у нас була думка, була ідея створити на базі Урядового контактного центру кол-центр, який є стандартом, міжнародним стандартом спеціалізованої допомоги для постраждалих. У нас була така думка. Але в консультаціях з міністерствами і в тому числі з Мінфіном саме Мінфін підтримав нашу позицію, тоді і

Мін'юст, створити окрему установу. Чому? Бо подивіться на діяльність Урядового контактного центру. Насправді дуже часто звернення, які скеровуються туди, перескеровуються на розгляд до тих, на кого скаржаться. І це є реалії. Насправді це так би не мало бути, але, на жаль, в силу різних обставин так є. Це перше.

Друге. Кол-центр це не просто установа, куди телефонують за психологічною консультацією. Це так само установа, яка повинна робити перескерування і яка їх не робить, пані Оксано. Бо немає достатньо спеціалізованих служб - раз. І в регіонах насправді міжвідомчої взаємодії немає. Я говорю це абсолютно відповідально, я працюю зараз з регіонами, з різними областями, зі Сходом і Заходом, з Північчю і з Півднем. Немає міжвідомчої взаємодії. Якщо ми подивимося на статистику, шановні депутати поставили запитання, немає створених форм статистичної звітності по сьогодні у відповідності до цього закону. Міністерство користується формами статзвітності, які "прихорошені", які затверджені у відповідності до старого закону. А у нас відповідно до статті 3.15 категорій не лише три, як є відповідно до сім'ї (так?), у нас був Закон про протидію насильству в сім'ї, у нас 15 категорій. Отже форми статзвітностей повинні бути нові, створені і затверджені. І це дуже важливо. Насправді звернень дуже багато, їх росте, і це важливо. І це є виявом довіри і виявом того, що закон є хороший.

Наступна річ. Кол-центр – це так само інструмент, управлінський інструмент щоденної інформації для керівника про те, скільки звернень прийшло, які саме звернення, для того щоб керівник щодня розумів суть проблеми, її обсяги і її глибину, в чому вона виявляється, і приймав відповідні управлінські рішення.

Наступна річ. Кол-центр відповідно до закону і до наказу Міністерства соціальної політики, яким затверджено Положення про кол-центр, про державну установу, мав би мати регіональні відділення. Чому? Бо люди, які працюватимуть в регіонах, добре знають, без паперу, а напам'ять знають, куди їм перескеровувати клієнтів зі своїх областей. Коли людина телефонує

зі своєї області, саме працівник, який працює в регіональному відділенні кол-центру, буде знати, куди її перескерувувати і з ким її сконтактувати негайно для вирішення проблеми. Дуже часто це питання життя і смерті.

І на завершення. В державній програмі, яка затверджена урядом, передбачено створення кол-центру і 25 регіональних відділень і навіть виділені кошти. Тому я закликаю Міністерство соціальної політики все-таки виконати норми закону, норми наказу Міністерства соціальної політики, Постанову Кабінету Міністрів про Державну соціальну програму. Я зі своєї сторони як експерт з колом людей, з якими співпрацюю, готова допомогти і включитися, щоб максимально зробити все, щоб кол-центр в діючому форматі відповідно до норми закону запрацював.

Діючий кол-центр не працює, говорю це як людина, яка телефонувала як таємний клієнт, не працює належним чином, на жаль. Тому що не може працювати, бо діючий Урядовий контактний центр має іншу філософію діяльності. Є принципи управління, коли один керівник не може заглибитися до глибини проблеми настільки глибоко, щоб розуміти її суть і реагувати належним чином. І це не питання скорочення чисельності працівників, одного чи двох там працівників, керівника чи бухгалтера, бо вони все одно потрібні для необхідної кількості працівників обслуговувати. Все одно потрібен керівник, який відповідає за кол-центр, чи заступник, чи керівник, називайте його, як хочете. Це питання належного рівня відношення і спроможності керівника заглибитися і створити належну послугу для громадян.

Дуже дякую. Надіюся на співпрацю і на розуміння.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Можна уточнити?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А що би ви пропонували зараз робити з тим проектом, який у нас на розгляді, зважаючи на те, що він дійсно має бути євроінтеграційним, чи в першому читанні підтримати, а до другого внести поправки, чи взагалі не підтримувати?

ФЕДОРОВИЧ Н.В. Я однозначно вважаю, що норму по кол-центру рухати не можна. Міністерство запропонувало внести розмежування повноважень між ЦОВВ, який формує політику, ЦОВВ, який забезпечує її реалізацію. У них такий підхід. Він має право на життя. Я не знаю, для чого там зі статті 6 забирається перелік спеціалізованих служб, точніше загальних служб допомоги клієнтам, вважаю, що це не зовсім потрібно, тому що якщо навіть кілька таких служб залишаться в Україні, то відсутність їх у законі може провокувати громади на місцях не фінансувати їх діяльність. Там потрібно було б сильного бухгалтера, сильного фінансиста, керівника, щоб міг відстояти. Тому не знаю для чого вони прибирають перелік тих служб, центрів різних, але можливо є сенс підтримати, але однозначно з зауваженнями про вилучення цієї норми.

В'ЯТРОВИЧ В.М. От власне. Ми ж на комітеті так неодноразово робили. Тобто ще до першого читання пропонуємо вилучити певні норми і в редакції комітету (у нас же головний комітет) вже подавати до Верховної Ради. Тобто це абсолютно можливо, нормально і це відповідально, і це не стримає справді важливого європейського закону через якісь норми, які ми вважаємо неприйнятними. Але в цілому закон потрібен. Можу сформулювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, у мене є пересторога певна. Я тобі поясню яка.

З того, що я особисто почув зараз під час обговорення, стає зрозуміло, що один з можливих напрямків – це якраз більше конкретизація того, чим є кол-центр, чим він займається, функціонал і так далі. Якщо ми вилучимо норму, то ми опинимося в ситуації, що тобі добре відомі, коли ми не зможемо потім правки відповідні внести. І одна справа, коли ми там у відомому всім кейсі вилучили норму, і тут ми точно розуміли, що ми робимо, саме для того, щоб унеможливити подальші кроки в тому напрямку. А тут якраз...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні, Микито, тут не так, все одно кол-центри залишаться.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дивися, це просто була ремарка. Я поділився з тобою своєю пересторогою, ось і все.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дивіться, там ми вилучали цілі норми, які стосувалися певного конкретного напрямку. Тут лишається кол-центр навпаки. І відповідно ми можемо при бажанні якось уточнювати його.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чудово. Значить, якщо так, то можна розглянути таке...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тобто ми вилучаємо зміни до кол-центру.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, дивіться, для мене головне, щоб ми, приймаючи там те чи інше рішення по редакції, не позбавили себе можливості вдосконалити цей механізм. Ось і все. Саме про це зараз.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми не позбавимо, бо моя пропозиція полягає в тому, щоб вилучити зміни до статей, які стосуються кол-центру, а не саме поняття кол-центру, яке залишиться в цьому законі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Окей.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Зміни підготовлені урядом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Зараз перед голосуванням повернемося до цього.

Друзі, давно вже пані Аксана Філіпішина чекає можливості висловитись.

Будь ласка, пані Аксано.

ФІЛІПШІНА А.А. Добрий день, шановні колеги. Дякую, Микито Руслановичу. Я хотіла підтримати всіх попередніх доповідачів. У нас дійсно була вже палка дискусія на підкомітеті під час розгляду цього законопроекту і зокрема в частині кол-центру. Але я хотіла звернути увагу, що цей законопроект зачіпає далеко не тільки питання кол-центру. Він є доволі таким широким і пропонує внесення змін і до інших нормативних актів. Звісно, такі суттєві зміни до Закону про запобігання і протидію домашньому насильству. Але хочу звернути увагу, що якщо до другого читання, то, наприклад, зміни, які пропонуються до 110-111 статей Сімейного кодексу в частині надання права вагітній жінці або у разі наявності дитини у віці до 1 року звертатися з позовом про розірвання шлюбу. При цьому колеги не запропонували внесення змін до Цивільно-процесуального кодексу, який говорить про те, що суд може зупинити провадження у справі і надати сторонам час для примирення. Тобто тут вступають в протиріччя пропоновані зміни до Сімейного кодексу, де можна подати до року виповнення дитини і що заходи примирення не вживаються, а тим часом

ЦПК цього не передбачає. Чи можемо ми врегулювати це питання до другого читання, давайте як би радитися.

Я би взагалі пропонувала утворення робочої групи по доопрацюванню цього законопроекту. Він дійсно важливий, він необхідний. І я висловлювалася на підкомітеті, що його дійсно треба приймати в першому читанні, але суттєво доопрацювати.

Стосовно інших змін і пропозицій до закону, системного Закону про запобігання і протидію домашнього насильства. На превеликий жаль, не торкнулись колеги із міністерства суттєво 16 статті законопроекту, яка стосується ведення реєстру випадків домашнього насильства. Там також є норми, які сьогодні не дають відповіді на питання, коли щодо випадку звертається дитина. Є позиція, наприклад, що стосовно такої дитини обробка персональних даних вноситься з відома законних представників. Але якщо дитина телефонує чи в кол-центр, чи куди вже, давайте з цим будемо розбиратися до другого читання, але якщо дитина телефонує стосовно того, що кривдниками є батьки, то питання: хто буде надавати таку згоду на обробку персональних даних?

Є в 16 статті й інші питання, пов'язані, наприклад, із зберіганням упродовж року чутливих персональних даних. І у нас були дискусії, коли йшлося про реєстр випадків домашнього насильства ще в стадії законопроекту, що дані надзвичайно чутливі і питання зберігання і захисту цих даних є надзвичайно важливим. За законом вони зберігаються упродовж року. Але 16 стаття не дає відповіді, хто ці дані вилучає упродовж року. Тому що стосовно кожної людини внесення змін потребує кожного дня. Хто той адміністратор на місцевому рівні, хто має відстежувати цю інформацію? Де ті повноваження і так далі?

Тобто отаких моментів... Я б хотіла просто окрему увагу звернути на необхідність доопрацювання 16 статті, це не є проблемою, до другого читання, оскільки законопроект передбачає внесення змін до частини сьомої,

якщо я не помиляюся, тому інші частини можна зачепити. Але це можливо в рамках дійсно такої робочої групи – мозкового штурму.

І, нарешті, я підтримую позицію pana Володимира В'ятровича стосовно того, що до другого читання, щоб на цьому етапі не бити списи, просто вилучити оцю пропозицію Міністерства соціальної політики щодо перейменування кол-центру на "гарячу лінію" і просто уважно взяти для себе домашнє завдання для нас для всіх, і правозахисників, і, звісно, парламентарів, уряду доопрацювати оце питання з кол-центром.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Аксано Анатоліївно.

Павло Миколайович, потім Тетяна Василівна.

СУШКО П.М Дякую.

Ну ось просто ще раз, щоб пересвідчитись, от подзвонили дізнатись, от як працює, да, ось вам.

_____. *(нерозбірливо)* ... заяву. Тому що ... *(нерозбірливо)* коли працівники поліції пишуть, а вони тільки ...

СУШКО П.М. Тобто іде повністю інструктаж, як написати заяву, як звернутись в поліцію і основне, що людина пояснює, що всі дії тільки після того, як буде зареєстровано провадження.

_____. Написати заяву про домашнє насилля. Ця заява пишеться в довільній формі, не під диктовку працівників поліції, не за шаблоном, де є друкований тест, а як ситуація складається, то вона і описується. В заяві рекомендуємо прописувати фрази, що кривдник вчиняє саме домашнє насильство, щоб працівники поліції розглядали справу по статті "Домашнє насильство", а не перекваліфікували на якусь іншу статтю,

що це не сімейні сварки, не сімейні конфлікти, а чітко в заяві прописувати, що він вчиняє домашнє насильство. Це стаття 173-2, Кодекс України про адміністративне правопорушення, 173-2.

Рекомендуємо також в заяві прописувати фрази, що ...

СУШКО П.М. Ну взагалі все, повністю іде інструктаж, не допомога як людині там, яка постраждала від насильства, а інструктаж, як правильно написати заяву, щоб відкрили провадження. І я зрозумів, я розумію і тоді ще на підкомітеті запитував, що має бути саме, от як людина має кудись звернутись, щоб отримати в першу чергу підтримку, як їй діяти, людині, щоб захистись від кривдника і так далі, а не просто інструктаж по закону. Якби це була дійсно постраждала від насильства людина, то от уявіть собі, їй там закони читали б, де там прим, пункт такий-то, ну це є просто фікція. І от мій висновок який з цього приводу? Що, на жаль, на жаль, от все зараз робиться так, якщо воно щось не працює, щоб не допрацьовувати і не робити висновки, а просто щось змінити, щоб воно само по собі, скажемо так, розсмокталось. Ну треба робити, треба зробити, ну і треба зробити.

І ось дуже слушне було зауваження, що закон під постанову робиться, а я скажу, що я з цим погоджуюсь, тому що у нас навіть Національна сервісна служба, Служба у справах дітей, вони створені поза законом, вони створені просто постановою уряду. І я, коли Оксана Іванівна ... *(нерозбірливо)* Закон 7087, запитував: а навіщо ви взагалі в комітет приходите, у Верховну Раду приходите, якщо ви все можете зробити постановами? Отака позиція міністерства, що все можна зробити постановами. Тому і таке відношення теж тут, що це маніпуляції якісь і так далі. Щоб правильно формувати політику, треба дійсно ж виходити з якихось статистичних даних. І якщо людина не знає статистики, напевно цю статистику і не враховують у своїй роботі, щоб формувати цю політику. Тому я вважаю, особисто вважаю, що погана ця практика просто, щоб щось змінити, аби виконати, і очевидно, що погано просто прикриватися, не прикриватися, а виконувати вимоги

евроінтеграції таким чином, коли дійсно від нас потребують, щоб ми зробили щось для людей, а ми робимо це для галочки просто. Ну треба – галочку поставили. А воно не працює. Воно, може, ще і гірше буде працювати.

Я можу зробити цей висновок і через дитячу політику, як це в дитячій сфері працює. Ну дивіться, як можна враховувати статистичні дані, якщо у нас от створена служба – Координаційний центр по сімейним формам виховання, по створенню сімейних форм виховання. Якщо ти щось хочеш зробити (правильно?), а щось не получається, то треба знати, що саме не виходить і через що, які причини впливають на те, що не получається, не виходить.

І от скажіть, у нас вже більше пів року призначена людина на посаду, от Ірина Тулякова призначена на посаду координаційного центру. Отримує гроші, штат є в неї і вона створює сімейні форми, має сприяти створюванню. Скільки разів ця людина була присутня на координаційному штабі, де розглядаються саме причини порушення прав дітей, причини, чому не створюються сімейні форми? Тобто перед людиною стоїть задача створювати, вона не може це створити, вона не знає причин, жодного разу не була присутня, коли її постійно згадують на цьому штабі і розглядають ці форми, і реалізовує політику, не знаючи проблемних питань. Просто іде танком, ламаючи, як в Харкові зараз намагаються закрити дошкільні підрозділи спеціальних шкіл. Я вам скажу, що це просто обурює, обурює те, що закон під постанову робиться, ми формуємо політику, не знаючи причин. От така ситуація.

Тому мені особисто не хочеться підтримувати те, що просто робиться для галочки. Я за те, щоб доопрацьовувати і виносити вже нормальний закон на перше читання, коли цей закон можна дійсно фахово доопрацювати в робочій групі, щоб можна було вносити правки туди, де можна щось змінити, а не просто, коли ми щось перейменовуємо і правимо те, що ми перейменовуємо.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяна Василівна, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пане голово, і я репліку.

СКРИПКА Т.В. Дякую, пане голово.

Юрію Олексійовичу, ну я просто два слова скажу, що я дякую Володимирі В'ятровичу, я підтримую в принципі, незважаючи на те, що нам потрібно технічно переписати законопроект, тому що там в кожній статті майже міститься все, але разом з тим.

Аксана Анатоліївна нагадала (дякую), щоб внести зміни в Цивільний процесуальний кодекс. Я би пропонувала, якщо буде рішення комітету, все ж таки взяти законопроект за основу, то ми рухалися, щоб по частині першій статті 116 Регламенту, тому що дійсно нам потрібно буде вносити зміни і в Цивільний процесуальний кодекс, про що щойно говорив Павло Миколайович, для того, аби ми змогли вже на етапі (також підтримую) утворення робочої групи, загалом чи в принципі ми тоді разом з міністерством будемо працювати і над складом цієї робочої групи і доопрацьовувати його до другого читання. Але все ж таки я пропоную прийняти за основу по частині першій статті 116 Регламенту і фахово якісно доопрацьовати, тим паче, що ми повинні зробити дійсно вже цю державну установу кол-центр такою, щоб була вона дієвою, фаховою і надавала саме ту допомогу і ту послугу, які потребують люди, які страждають від усіх видів домашнього насильства.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу Павленко, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, от цитую пояснювальну записку: зазначена пропозиція обумовлена тим, що на сьогодні кол-центр не

функціонує. Підписана ця записка: Міністр соціальної політики Оксана Жолнович. Це я стосовно тієї репліки чи зауваження, що я чимось маніпулюю. Коли я говорю, що не існує кол-центр і неможливо інспектувати чи моніторити те, чого не існує, то я базувався на пояснювальній записці, яка подана до даного законопроекту.

Те, що ви моніторили "гарячу лінію", яка певним чином підмінює норму закону, це зовсім не стосується моніторингу норми закону. Тому власне ми якраз і говорили, що норма закону не виконана. І невиконання, неспроможність чи з певних обставин невиконання цієї норми закону зараз змушує вас це міняти через закон. То говоріть чесно тоді, що ми не можемо це сьогодні створити, є обставини такі: є обставини фінансові, є обставини кадрові – чесно говоріть чому ви вносите цей закон, а не маніпулюйте якраз у даному випадку Верховною Радою України і відповідним комітетом.

Щодо моєї пропозиції. Я пропоную все-таки відправити на доопрацювання. Поясню чому. Так, окремі норми цього закону є важливими з точки зору ратифікації Україною Стамбульської конвенції і певних наших зобов'язань, які ми взяли на себе. А разом з тим, маючи уже досвід спілкувань чи, скажемо, спільної роботи Верховної Ради і Кабінету Міністрів, коли Верховна Рада ухвалює закон, ми доопрацьовуємо довго в робочих групах, дискутуємо, виносимо, голосуємо навіть конституційною більшістю, навіть з врахуванням пропозицій Президента, а міністерство потім каже, що не треба його підписувати або ж не здатне виконати.

Тому моя пропозиція, щоб був якісний законопроект, хай з самого початку міністерство внесе такі норми, такі пропозиції в законопроекті, які міністерство саме здатне потім виконати, а не знову розказувати, що треба буде щось міняти після цього.

Тому моя пропозиція: на доопрацювання. От на рівні міністерства запрошуйте народних депутатів, на рівні міністерства робоча група, яка внесе якісний, професійний законопроект. А просто, як ви кажете, змінити назву, а під зміну назви говорити про євроінтеграцію, я теж вважаю не дуже коректно

з боку уряду маніпулювати поняттям європейської інтеграції, європейського вибору, коли ви самі говорите, ваша ж цитата, що "всього-на-всього зміна назви, неважливо" і так далі.

Дякую. Моя пропозиція, буду наполягати на голосуванні.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Юрію Олексійовичу.

Ну я хочу зазначити, що відповідно до дуже змістовної доповіді Аксани Анатоліївни я розумію, що законопроект, він ширший. І, колеги, давайте не зводити його тільки до питання кол-центру. І тут знову-таки, тут вже як буде пропозиція Тетяни Василівни як голови профільного підкомітету, бо якщо пропозиція Володимира Михайловича В'ятровича про вилучення цієї норми не створить нам перешкод для того, щоб доопрацювати це питання, то я думаю, що її можна підтримати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, якщо можна, я сформулюю, бо почув, що ...
(нерозбірливо)

ПОТУРАЄВ М.Р. Я просто, Володимире Михайловичу, хотів зазначити, що очевидно абсолютно для мене як для людини, яка так ззовні зараз приймає участь у цій дискусії, що там точно треба визначити функціонал і зрозуміти, що це - це "гаряча лінія", це кол-центр, це контактний центр - і абсолютно чітко конкретизувати, яку допомогу він надає. Бо, з одного боку, абсолютно правий Павло Миколайович Сушко, коли навів нам прямо запис зараз телефонної розмови з працівницею "гарячої лінії", що дійсно людина може звертатися і мати наразі одну нагальну потребу або декілька нагальних потреб психологічного плану і там інших можливо, а заява в поліцію для цієї людини має пріоритет номер три або навіть чотири. З іншого боку, з того, що нам поставив запис, продемонстрував Павло Миколайович, я почув, що там достатньо кваліфікована консультація з приводу того, яка має бути заява в поліцію, що

теж важливо. Тобто тут, знову-таки, колеги, очевидно, що це треба дійсно детально доопрацювати.

Бачу Павла Миколайовича репліку, Володимира Михайловича, Оксани Іванівни, і, колеги, будемо переходити вже до голосування, бо майже годину ми вже витратили на обговорення цього закону, хоча вона була, ця година, витрачена, на мій погляд, так, як слід.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, якщо можна, тоді в кінці, бо я вже хочу якраз сформулювати пропозицію для голосування.

ПОТУРАЄВ М.Р. Домовилися.

Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую, Микито Руслановичу.

Я хочу просто зазначити ще, що це людина дзвонила, яка реально постраждала від насильства під час окупації. І от уявіть собі, вона дзвонить, просто вона каже, що там її знайома, але вона реально від рашистів постраждала, і от вона як постраждала дзвонить і думає собі, а якби вона дзвонила туди і що вона отримала б, треба щось написати. Коли я приїхав в Ізюм, це з Ізюма людина, коли вона мене побачила, от ми з нею зустрілись після окупації одразу, вона просто повисла на шії в мене і просто ридала навзрид, розумієте? От яка їй підтримка потрібна була б, от як ви думаєте? Про закони розповідати їй треба було чи що? Чи може просто вислухати її? Ну я замість кол-центру зробив всі справи там, подзвонив куди треба, все організував, але просто от вона, знаєте, робила експеримент тільки що, подзвонила, а вона не знала, що така є "гаряча лінія", а вона реально є, бачите.

Отже на підтвердження своїх же слів, я перший сказав про цю пропозицію стосовно доопрацювання, і тому, щоб пересвідчитись, послухав ще пропозиції, які будуть від комітету, дивіться, дуже погана ідея – стаття

116, поясню чому це погана ідея. Ну не тому, що там просто щось не хочеться. Я просто розкажу на прикладі законопроекту 9042-1, який ми розглядали, і який ми на комітеті дали можливість, саме ми дали можливість його приймати за 116 статтею. Цей закон був про захист дітей, постраждалих внаслідок війни. Сьогодні цей закон перетворився, законопроект, просто в закон про реєстр, він абсолютно змінив повністю тіло, ну тіло закону було змінено повністю. У депутатів сьогодні немає можливості вже подавати туди правки. Але саме що погане в цьому, що ми, знаєте, скільки часу витратили просто на те, що міністерство подавало всі свої ідеї, все те, що Верховна Рада вже не підтримала, вони знову в цей закон подавали, і безліч, 40 з чимось робочих груп було. І кожного дня, от ти отримуєш вночі один текст, готуєшся до засідання робочої групи на ранок по цьому тексту, а робоча група іде вже по іншому тексту, який вже змінено. Уявіть собі, коли немає правок, немає з чим працювати, ти просто кожне слово змінюєш, кожную букву. Був один текст, потім другий. Це як сценарій написати, знаєте, перший драфт і там десятий драфт. Це зовсім інша історія. Тому я категорично проти 116 статті тут саме через те, що ну реально часу дуже обмаль і хочеться працювати, професійно працювати, а не просто працювати як просто ідеї з ідеями, які були не підтримані або які будуть підтримані. Тобто щоб зберегти нерви в тому числі всіх членів робочої групи майбутньої. Я пропоную, нехай Міністерство соцполітики доопрацює з пропозиціями комітету текст законопроекту, вилучить все те, що має бути вилучено, добавить все те, що має бути додано і ми реально приймемо такий євроінтеграційний закон, коли людина буде дійсно відчувати себе захищеною, буде знати, куди дзвонити, там будуть знати, що казати, а не читати по бумажкам, що зверніться в поліцію і так далі. Тому я за те, щоб повернути на доопрацювання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павло Миколайович.

Колеги, у нас є проблема, ви ж знаєте, декілька. Перед тим, як надати слово Оксані Іванівні, нагадаю, що, по-перше, у нас є там певні зобов'язання щодо таймінгу прийняття євроінтеграційних законів. На жаль, Євгенія Михайлівна Кравчук зараз знаходиться у відрядженні, у мене немає перед очима цієї тиблики, коли там що має бути прийнято. З іншого боку, на сьогоднішній день, так би мовити, пропускна спроможність Верховної Ради, вона така, яка є. Тобто ми розуміємо, що навіть після рішення нашого комітету, яким би воно не було, я не хочу жодним чином ні на кого давити зараз, будуть у нас всі можливості одразу після рішення комітету почати працювати разом з міністерством і всіма залученими сторонами над вже поправками до законопроекту.

Не впевнений, що я готовий підтримати пропозицію Павла Миколайовича. Ну, вона слухна, якщо ми вирішимо взагалі рекомендувати його доопрацювати, тобто забрати міністерство і доопрацювати. Я щодо частини першої статті 116. Бо Аксана Анатоліївна дуже аргументовано, мені здається, довела, чому саме по 116-й його треба далі доопрацьовувати.

Нагадаю знову-таки, колеги, що якщо ми приймемо рішення відправити авторам на доопрацювання, то це ще затягне процес. Чому? Тому що це ж треба проголосувати в залі. Тобто рішення комітету, на жаль, недостатньо, щоб він повернувся до міністерства, це треба голосування. Це знову-таки поставити його в порядок денний, мати на це можливість. Тут я бачу просто ризики. Хоча безперечно, Павле Миколайовичу, те, що ти кажеш, воно заслуговує на увагу. Але бачу також паралельно і ризики з реалізацією такого сценарію.

Так, колеги, я зараз надаю слово Оксані Іванівні, потім Володимирі Михайловичу, потім, думаю, все ж таки буде у мене запитання до Тетяни Василівни одне, і будемо переходити до голосування.

Будь ласка, Оксано Іванівно.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую за можливість висловитися.

Хочу справді звернути увагу, що зараз дуже багато часу ми приділили тільки одному питанню: як має називатися по суті структура, яка є кол-центром чи "гарячою лінією", чи об'єднує те і інше, і тільки цьому одному питанню. Це тільки одне з питань цього законопроекту. І в законі сьогодні існуючому щодо нього є тільки один абзац. Воно не ключове в цьому законопроекті. Насправді набагато більше питань там присвячено деталізації повноважень, розширенню спрямування всієї мережі по боротьбі з домашнім насильством в тому числі на протидію сексуально зумовленому насильству. Також те, що було дуже важливе – дати можливість жінці розлучитися, якщо у неї маленька дитина, що зараз прямо заборонено законом.

І тут я хочу звернути вашу увагу, що не обов'язково прив'язувати це до Цивільного процесуального кодексу. Чому сьогодні суддя зобов'язаний? Він навіть не приймає таких позовів, тому що як тільки він встановлює, що дитина до півтора року, справа припиняється. Можливість дати час на примирення – це інша підстава, це можливість, він може її вживати, може не вживати. І тут не потрібно в тому цивільно-процесуальному законодавстві вносити зміни, а ми даємо право звернутися. Сьогодні такого права немає. Сьогодні навіть ні про які примирення чи непримирення там мова не йтиметься, тому що право на звернення до суду, якщо є дитина до півтора року, взагалі неможливе і розлучення взагалі неможливе. Якщо ми даємо право на це розлучення, то щодо процедур: дати тиждень на примирення, не дати, розлучити вже – це вибір судді, це його повноваження з точки зору... Ну, він же все одно бачить позивну заяву, заслуховує обидві сторони і так далі. Я не бачу кореляції цієї статті, право на звернення з таким позовом і щодо особливостей розгляду. Це різні речі, тут я готова дискутувати.

Насправді не бачу тут потреби в 116-й. Я теж як юрист-фахівець можу сказати, що право судді застосовувати ті чи інші заходи і можливість подавати до суду - це різні речі.

Тож я би просила підтримати закон у першому читанні, законопроект і далі доопрацювати його до другого читання. Навіть якщо ми за результатами доопрацювання побачимо, що нам треба ще якісь законопроекти, то є завжди законодавчі ініціативи, де можна зареєструвати окремо зміни до цивільного законодавства, до цивільно-процесуального і так далі. Нас це взагалі ніяк не обмежує. Повернення, як ви дуже правильно, пане Микито, сказали, цього законопроекту, по-перше, унеможливить уже реалізацію цих важливих норм, які там зазначені, затягне цю процедуру і просто ще більше, скажемо, звучить права і можливості людей отримати своє право на захист.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Володимире Михайловичу, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Отже, я пропоную рішення. Певно, розділю його таки на два. Перше, все-таки зважаючи на важливість законопроекту, особливо в контексті євроінтеграції, попри те, які зауваження звучали, я схильний до того, що сказав пан Микита, щоб все-таки не затягувати з ухваленням цього законопроекту. Тому моя пропозиція наступна. Прийняти в першому читанні за основу в редакції комітету з вилученням усіх норм, що стосуються кол-центру. І протокольно доручити секретаріату сформулювати в нашому рішенні, які саме норми вилучити. Це перша пропозиція.

Друга, але її очевидно треба буде окремо голосувати, тому що тут у нас позиції трохи розділяються. При підготовці до другого читання застосувати положення частини першої статті 116 Регламенту. Чому я вважаю, що таки можна застосовувати цю частину першої статті 116 Регламенту попри ті зауваження, які висловив Павло Сушко, тому що це все-таки наш комітет головний. І тут ми маємо всі можливості проконтролювати, щоб не сталося такого, як у тому прикладі, який навів Павло. Тому пропоную все-таки, але пропоную окремо проголосувати ці дві пропозиції. Ну і очевидно, що пропозиція Юрія про повернення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Володимире Михайловичу, за конструктивну пропозицію.

Значить, у мене запитання до Тетяни Василівни як до голови профільного підкомітету. Тетяно Василівно, мені здається, редакція рішення, яку запропонував Володимир Михайлович, є слушною, але я хотів би вашу фахову точку зору почути. Ну фактично питання два. Значить, чи можемо ми вилучити в редакції комітету норму про перейменування? Знову-таки, адресуюся до свого там попереднього питання, чи не створить це проблему з доопрацюванням положень саме про кол-центр далі між першим і другим читанням? Якщо не створить, то пропоную це підтримати, цю пропозицію.

І друге, це питання про частину першу статті 116, яка ваша фахова думка, будемо ми її застосовувати чи ні?

СКРИПКА Т.В. Дякую, пане голово.

Я хочу подякувати Володимиру Михайловичу за ту пропозицію, яку він вніс. Дійсно я погоджуюся на сто відсотків з тими двома пропозиціями.

Єдине, що хотіла би сказати щодо частини першої статті 116, пане голово, це те, що Оксана Іванівна сказала, що не потрібно вносити зміни в Цивільний процесуальний кодекс. На сьогоднішній день всі, хто висловлював зауваження і висновки до законопроекту... У сьогоднішньому Цивільному процесуальному кодексі є заборона навіть приймати заяву від подружжя, від чоловіка чи дружини, до року. Тобто якщо ми навіть внесемо зміни в Сімейний кодекс, то Цивільний процесуальний кодекс нам не дасть можливості, жоден суддя сьогодні не прийме цю заяву до року. Тому нам потрібні зміни все ж таки в Цивільний процесуальний кодекс. І я би просила колег підтримати ту пропозицію, яку озвучив Володимир Михайлович.

Щодо кол-центрів, якщо ми підемо з вилученням, там, правда, не один абзац, як сказала Оксана Іванівна, там 11 абзаців, які потребують вилучення саме цього, але знову ж таки я підтримую Оксану Іванівну в тому, що цей

законопроект, ми сьогодні говорили про один-єдиний, одне питання цього законопроекту – це кол-центри, але там багато норм, які сьогодні дійсно необхідні.

Тому я би просила колег підтримати ті пропозиції, які озвучив Володимир Михайлович, і першу, і другу.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Я думаю, що ми можемо переходити до голосування.

Отже, ставлю на голосування пропозицію підтримати за основу законопроект 10249 в редакції комітету з вилученням норм, які стосуються кол-центру. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – утримався.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Це рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб рекомендувати Верховній Раді України доопрацювати до другого читання законопроект (реєстраційний номер 10249) відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, прошу голосувати.

Потураєв - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую. Рішення прийнято.

Нам треба ще, ну все ми, вже обидва рішення прийняли, наскільки я розумію, так? Все.

СКРИПКА Т.В. Все. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Все, ми закінчили розгляд цього законопроекту. Ну, колеги, я закликаю всіх, хто сьогодні продемонстрував дуже серйозний рівень розуміння проблематики цього закону, вже починати працювати над підготовкою відповідних поправок, навіть не чекаючи рішення залу Верховної Ради. Я думаю, що у нас якраз тут є можливість вже бути готовими в діалозі між всіма суб'єктами зробити до другого читання дійсно якісний текст, який буде працювати саме на користь тим людям, які, на жаль, страждають сьогодні в нашій країні від домашнього насильства і насильства за ознакою статі.

Дуже всім дякую. Переходимо до другого питання в порядку денному. Це проект Закону про внесення змін до статті 212 Сімейного кодексу України щодо визначення осіб, які не можуть бути усиновлювачами (реєстраційний номер 10298).

Ну і слово відповідно Тетяні Василівні Скрипці. Будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Так, дякую, колеги. Я коротко, якщо дозволите. На сьогодні Сімейним кодексом України визначено коло осіб, які не можуть бути усиновлювачами, опікунами-піклувальниками, патронатними вихователями, прийомними батьками, батьками-вихователями дитини. І до

таких відносяться ті особи, яких було притягнуто до кримінальної відповідальності за різними статтями Кримінального кодексу. Проте на сьогоднішній день в умовах повномасштабної вже війни ми бачимо, що виникла необхідність розширити таку категорію, ту категорію осіб, які не мають права бути усиновлювачами і законними представниками дитини. Тобто що фактично? Потрібно не допустити усиновлення дітей особами, що ставлять під загрозу право України на незалежність, тобто необхідно унеможливити передачу дітей на виховання тим особам, які були притягнуті до відповідальності за колабораційну діяльність та знову ж таки особам, які на сьогоднішній день підривають нашу національну безпеку України. І друге, це заборонити бути усиновлювачем особі, яка піддавалась адміністративному стягненню за вчинення домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а не тільки як на сьогодні у нас заборона на усиновлення існує, якщо особа вчинила домашнє насильство та була притягнута до кримінальної відповідальності за статтею 126-1 Кримінального кодексу України.

Тому саме дана ідея законопроекту – пропонується закріпити, все ж таки внести ці зміни до статті Сімейного кодексу та розширити коло осіб, які не можуть бути усиновлювачами.

В принципі ми також проговорили даний проект закону на засіданні підкомітету. І дуже дякую усім учасникам, тому що були слухні пропозиції. Я пропоную все ж таки за основу даний законопроект підтримати, щоб уже вийшов фахово доопрацьований документ саме до другого читання. Тому ось коротко так, суть така. Прошу підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, запитання до Тетяни Василівни, може, у когось є?

ПАВЛЕНКО Ю.О. До Тетяни Василівни запитань немає. Пропоную підтримати в першому читанні.

Але цікава позиція міністерства стосовно даного законопроекту. І якщо можливо запитання. Можливо, пані Оксана знає, до початку повномасштабної війни переважало міждержавне чи національне усиновлення? Я маю на увазі до 2022 року.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Оксано Іванівно, питання було до вас.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую.

Ми підтримуємо законопроект. Маємо правки до другого читання, можливо розширити дещо, але правильний гарний законопроект, повністю ми його підтримуємо.

Завжди переважало національне усиновлення, і до повномасштабного, ну, зараз воно в принципі закрите, ми тільки завершили ті процедури, які були вже розпочаті. І зараз здійснюємо тільки національне. Національне усиновлення переважало завжди. І зараз ми теж, до речі, бачимо багато звернень, люди готові брати дітей. Просто різні діти є, нам треба теж про це говорити, не завжди є очікування батьків, які хочуть усиновити, з тим, що насправді є. Всі хочуть маленьких дітей, їх насправді набагато менше, діти-підлітки, тобто тут всі... Ми зараз акцентуємо увагу на комунікаційній кампанії, щоб люди, які хочуть прийняти дітей в родину, розуміли, які саме діти потребують усиновлення. Але національне завжди переважало.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Оксано Іванівно.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ще уточнення, щоб Оксана Іванівна потім не повторювала цю помилку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Не завжди переважало національне усиновлення, до 2006 року переважало міждержавне усиновлення над національним. А чому я поставив це запитання, тому що от переді мною інтерв'ю одного з очільників Міністерства соціальної політики, це керівника, як воно там, Національної сервісної служби, який говорить в інтерв'ю Радіо Свобода: до повномасштабної війни більшість всиновлювали іноземці, під час війни ми, міністерство чи нацслужба, зупинили це ну і так далі. Тому ви там розберіться в міністерстві з інформацією, яку ви видаєте зовні, вводячи в оману не тільки національних, наших громадян, але і міжнародне співтовариство.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тут я не думаю, Юрію Олексійовичу, при всій повазі до тебе, що тут ідеться про оману, але ну да...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ну безграмотність чергова.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну це вже політичні оцінки, вони мають право на життя, політичні оцінки. Але все ж таки не про оману, я вважаю, що тут ідеться. А те, що ... *(нерозбірливо)* з комунікації іноді дає збої, то, да, на жаль, таке трапляється.

Значить, Павле Миколайовичу, Аксана Анатоліївна підняла руку трошки раніше. З твого дозволу, можна я їй слово надам? Будь ласка, Аксано Анатоліївно.

ФІЛППШИНА А.А. Дякую. Я не претендую, ми гості, ви господарі. Дякую.

Я хотіла також висловити підтримку цьому законопроекту, оскільки це є дуже слушною нагодою переглянути пункт 10-й статті 212, куди пропонується внести зміни. І дійсно треба, на мій погляд, змінити, можливо,

навіть філософію цього пункту. Ну, по-перше, розширити, крім 111-ї і примити до неї щодо колабораційної діяльності, в нас також немає обмежень щодо усиновлення дітей особами, які були притягнуті до кримінальної відповідальності за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, 304 стаття. У нас сьогодні на порядку дня дуже масово застосована, ви знаєте, понад 60 тисяч кримінальних справ по статті 438 "Порушення законів і звичаїв війни". І що ми будемо робити з тими особами, які були притягнуті до відповідальності за такий страшний злочини і так далі?

Але чому переглянути? Є застереження стосовно в принципі переліку. Там є широкий перелік, що не можуть бути усиновлювачами особи, які вчинили злочини проти здоров'я і життя людини. За Кримінальним кодексом це дуже-дуже-дуже широкий комплекс статей, в тому числі і злочини, скоєні з необережності. Ну наприклад, якщо людина скоїла дорожньо-транспортну пригоду, в результаті якої постраждала особа, то такий водій ніколи в житті не зможе усиновити дитину. Я до того, що, можливо, настав час уважно передивитися на оцей перелік статей.

І моя ремарка. Я висловлювалась на підкомітеті і хочу ще раз звернути увагу стосовно все ж таки адміністративної відповідальності за скоєння домашнього насильства. Ми знаємо, що у нас є кілька видів домашнього насильства. Це не тільки сексуальне і не тільки фізичне, це може бути і психологічне насильство. І знову ж таки в цій же 212 статті ми дозволяємо всиновлювати дитину людям, які по суті колись вбили людину... Ні, не вбили, там інше, перепрошую, інший склад злочину. Але чия судимість погашена через 10 років і людина вважається неосудною вже, і ця людина може усиновити дитину. А особа, яка була притягнута до адміністративної, навіть не кримінальної, відповідальності за скоєння психологічного домашнього насильства, це штрафні санкції, вона ніколи за цією пропозицією не зможе усиновити дитину.

Я зараз розмірковую, тому що ми розуміємо, що в питаннях домашнього насильства в тому числі є маніпуляції між подружжям з тим,

щоб ми такими змінами не вдарили по самих же сім'ях і не мало б це більш такі негативні наслідки в майбутньому у подружжя, яке захоче всиновити дитину.

Дякую. Це просто застереження.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Ну, як завжди, у вас дуже слушні зауваження, Аксано Анатоліївно. Дякую.

Павло Миколайович Сушко, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую, шановні колеги. Підтримую законопроект повністю. Може технічно щось будемо обговорювати, а в цілому підтримуємо. Ну я думаю, що всі розуміють колеги важливість всиновлення взагалі, як важливо і для дитини, так і для держави, щоб діти були саме всиновленні. Звичайно, є багато дітей, які по якихось причинах, по віку може, так, як сказала Оксана Іванівна, не можуть бути усиновленими, не так багато бажаючих. Але щоб ми всі розуміли, що усиновлення - це на правах рідної дитини. Тобто держава тільки дає "пакунок малюка" і все. А під опіку діти ідуть в прийомні сім'ї і так далі, це як робота на державу по опіці статусних дітей. Тому розуміємо різницю і розуміємо важливість саме усиновлення для держави в першу чергу. Це не робота, так.

Тому виходячи з цього я би хотів послухати дві відповіді на запитання від міністра. І одна ремарка, от те, що сказав Юрій Олексійович, я тут на захист скажу пана Луцика Василя, що він хоч ходить на координаційні штаби і може десь, як кажуть в армії, зарпортувався, так, міг щось там помилитися.

А питання моє таке. Яка роль Координаційного центру з усиновлення, так, створення сімейних форм, пані Тулякової, кому вона підпорядковується, чому вона не ходить на Координаційні штаби, чи має вона туди ходити і взагалі їй оцінку дати, її роботі. Це перше.

Друге. Це ми прочитали всі нещодавно, що викликало шквал обурення в соцмережах і з боку усиновлювачів саме, людей, які не пішли працювати на

державу, за гроші виховувати дітей, а саме усиновили дитину. І от їх, депутатка Фріз написала, що їх будуть позбавляти права на відстрочку. І там були на цій зустрічі присутні міністр соцполітики, як ми прочитали, так, і наші там колеги з соціального комітету і з іншого комітету. Наш комітет, пане Микито, я зауважу, що нас не позвали, це ще раз, це дуже важливо, що це предмет відання нашого комітету, такі важливі питання, які ми обговорюємо, нас не покликали, вас не покликали або голову підкомітету нашого, так, Тетяну Скрипку, на таке важливе обговорення. І там обговорення відбулося без членів комітету. Тому хотілося б почути другу відповідь, яка позиція міністерства, реальна позиція міністерства. Ви за те, щоб була відстрочка усиновлювачам чи проти цього? А якщо проти, то чому?

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Оксано Іванівно, дійсно по другому питанню, ми так зрозуміли з повідомлення, яке ми прочитали, що ви там були присутні і обговорювали це в чаті нашого комітету. Значить, Павло Миколайович зазначив, що воно було в первісному тексті законопроекту, відповідно профільний комітет не бачив необхідності подавати якісь поправки, так, але там чогось піднялося оце питання про те, що під відтермінування, відстрочку від призову не будуть попадати ті громадяни, які всиновлювали дітей, і це викликало у нас запитання. Ми розуміємо, що не ви організували ту зустріч, але ви там були присутня, можливо ви дійсно нам це прокоментуєте також.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Це було засідання, наскільки я розумію, саме Комітету національної безпеки і оборони.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

ЖОЛНОВИЧ О.І. ... *(нерозбірливо)* збирали правки. Воно очевидно було відкрите. Я не в курсі, як кого з депутатів туди запрошують. Нас запросили як представників уряду для підсилення Міністерства оборони, тому що розглядали блок соціальних питань.

Щодо того, що там розглядалося і на що ми звертали увагу. Ми коли сьогодні говоримо: є декілька типів усиновлення, в тому числі усиновлення за заявою батьків. Наприклад, коли є тато і мама у дитини, але батьки розлучені. І, наприклад, теж другий чоловік одружився і вже зайшов у цю сім'ю. І от сьогодні ми просто спостерігаємо такі випадки, коли беруть оцю дитину, яка є вже в новому шлюбі від іншого подружжя, від попереднього чоловіка і дружини і за заявою новий чоловік тієї мами усиновляє. От у мене це питання – чи не є це маніпуляцією, тому що насправді ця дитина має батьків, це таке квазіусиновлення, ця дитина не статусна, вона ніколи сиротою не була, але таким чином теж створюється формат, коли той батько вважається тоді багатодітним, таким, що має трьох дітей і претендує на відстрочку.

СУШКО П.М. Вибачте, не було там ...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дозвольте мені договорити. Ви ж мені кажете, щоб я вас не перебивала, то дайте мені. Я говорю про те, що ми обговорювали і що ми піднімали. Я ж там була присутня, а ви напевно ні.

Друге, що підняла пані Фріз, і це теж обговорювалося, але, наскільки я розумію, жодних рішень не приймалося, проте, як правильно сказав пан Павло, у нас усиновлення є найбільшою такою формою прийняття дитини в родину як рідну. І от коли батьки всиновлюють дитину, вона стає абсолютно рівною з іншими дітьми, рідними чи нерідними, і ці батьки стають саме батьками. Ніхто вже не використовує до них статусу усиновлення, є таємниця усиновлення і так далі, вона у нас сьогодні збережена. Тобто це рідні батьки – батько і мама. І постало питання: що є певна несправедливість,

коли батьки, які народили дітей, мають мати трьох дітей, щоб отримати відстрочку, а батьки, які усиновили, по суті скористались тими самими правами, ну не народили біологічно, але взяли дитину в родину на правах рідної, їм достатньо всього одну дитину всиновити, щоб отримати таку відстрочку, і мати всього одну дитину.

І ще. Якщо ми урівнюємо в правах біологічних батьків та усиновлювачів у всіх інших аспектах, то і доречно говорити про те, що тільки ті батьки, незалежно, як вони, умовно, набули цю дитину, чи в результаті усиновлення, чи в результаті біологічного народження, відстрочку отримували всі, хто має троє дітей, а не тільки одну. Ось що обговорювалося. Насправді я думаю, що в тому сенс якийсь є. Але знову ж таки на тому комітеті просто збирали скоп правок, і, наскільки я розумію, має бути ще обговорення уже детально, що враховувати, чого не враховувати. Це дискусія, це складна дискусія. Ми всі сьогодні розуміємо, що нам потрібно воювати і, на жаль, є різні маніпуляції в тому числі. І коли ми говоримо, хто має право, а хто не має права, це складна дискусія. Я, наприклад, не знаю, чи є сенс розмежовувати тих батьків, які народили, і тих, які усиновили. Можливо, є, а, можливо, нема. Але це знову ж таки питання в тому числі і народних депутатів. Я думаю, що коли вони піднімають, це вони мають щиро обговорюватися і ми маємо зважувати всі "за" і "проти".

СУШКО П.М. Позиція міністерства, яке формує от дитячу політику, і усиновлення в тому числі має пропагувати, яка позиція ваша, от вашого міністерства і ваша особисто?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ми внесли свої пропозиції щодо того, щоб обов'язково відстрочкою користувалися патронатні вихователі, патронатні родини, бо вони взагалі були пропущені, їх там не було. А для нас це дуже важливо, тому що ми розуміємо, що інакше дитина потрапить, тимчасово

вилучена навіть в результаті насильства, в інституцію, і це соціальна функція, яку ми вважаємо важливо відстоювати.

Ми також подали прохання, щоб ті, хто є опікунами, прийомними родинами і ДБСТ вихователями також отримали право на відстрочку. І ми не заперечували, норма була по усиновлювачах така, яка вона є. Як буде прийнято щодо усиновлювачів на комітеті рішення, я думаю, ми погодимося з будь-яким. Хоча я теж розумію, що усиновлення – дуже важлива форма і, можливо, є сенс зробити виключення. Але тут страшно тільки, щоб це не стало підставою маніпуляцій і щоб потім не почали дітей усиновлювати заради відстрочки, а за рік розусиновлювати, бо, на жаль, у нас така процедура теж є, що можна ту дитину повернути назад. Тому це тонка межа. Бажаючи захистити можливість дитини отримати сім'ю в такий спосіб під час війни, ми можемо створити механізми недобросовісності. Проконтролювати всі випадки важко буде. А потім ми отримаємо повернення дітей назад. Тому, я думаю, для тих родин, які хочуть мати дитину не в зв'язку з відстрочкою, їм це буде неважливо, вони все одно будуть брати своїх дітей.

СУШКО П.М. Якщо там, знаєте, не перебивати і не уточнювати по ходу запитання, чесно кажучи, не хочеться слухати те, що не по суті питання взагалі от у вашій відповіді. Тому давайте якийсь регламент по питаннях ви встановите, пане голову.

От тільки що ви почули, всі колеги, позицію міністра, який формує політику, тобто ну це дуже дивна позиція, коли ми маємо, ну тобто порівняти, народити дитину і усиновити дитину, статусну державну дитину, дитину, яка втратила батьків, це дуже дивне порівняння. Тобто пані міністр відстоює позицію, що створити патронат, який, ну сьогодні він є, завтра його немає, він має бути, але людина може створити цей патронат і навіть не брати дітей під опіку, вірніше, вона може бути патронатною родиною, але дитина до неї може не потрапити, тобто вона буде як на чергуванні знаходитись, да? І дивна позиція взагалі, що розусиновити, тобто навіть

якщо під опіку взяти дитину статусну, це робота на державу, рішення приймає орган опіки і піклування, просто сьогодні взяв під опіку, завтра відмовився, це рішення опіки. А тут саме усиновити дитину з усіма витікаючими, це таємниця усиновлення і так далі, а це рішення суд приймає, тобто це справа, ну роками триває усиновлення, а тут під опіку просто. Тобто я тепер розумію, чому в нас реально падає усиновлення, чому в нас реально так формується політика, чому в нас патронатні сім'ї вже давно перестали бути патронатними, де живуть статусні діти, яких мали би усиновити, а вони живуть роками, вже 2 роки. Це вже не патронатні сім'ї. Тепер вся "каша" мені зрозуміла, чому в нас така ситуація.

Добре, окей, ми почули. Дуже шкода, що там не було нашої голови підкомітету і це дійсно це наш Комітет оборони трошки не розібрався, які предмети відання в інших комітетах, але ми почули позицію міністерства. Саме через те, що міністерство таку транслює думку, то можна розуміти тепер, що в нас з таким підходом усиновлення національного не буде зростання ніколи. Будуть псевдоформи якісь, а такого зростання точно не буде. А може це робиться для того, щоб тільки міждержавне було, ми ж не знаємо для чого це робиться, щоб в нас не було можливості. Тобто в нас є бажуючі усиновити, в нас є діти, яких треба усиновляти, а немає усиновлення.

Тепер друге питання. От є у нас людина, Координаційний центр, який призначений, який впливає на політику, який приїжджає в Харків, там щось робить, ходить кудись там, пише, позиції свої видає. І з-за її приїздів там скорочують... Тобто дивіться, яка найголовніша маніпуляція? От позицію міністерства ви почули, що дітей-сиріт усиновляти. А як міністерство показники робить? Вони просто мають зачинити дошкільний підрозділ спеціальної школи, так, і це як буцімто інтернат і діти мають направлятися в сімейні форми виховання. Просто от ця людина приїжджає, щось там транслює. Хто ця людина? Можете пояснити, от Координаційний центр, Ірина Тулякова, хто вона сьогодні в державі? Що вона робить, яка її роль?

Чому вона не ходить на координаційні штаби, де якраз розбираються всі ці проблеми з усиновленням, створенням сімейних форм? Жодного разу не була ця людина, а впливає на політику. От дайте, будь ласка, відповідь.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Оксано Іванівно, це було ще перше питання Павла Миколайовича про оцю пані.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Скажіть, будь ласка, вона має стосунок до цього законопроекту взагалі?

СУШКО П.М. Має.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я, чесно кажучи, не розумію, до чого це питання.

СУШКО П.М. Вам задає питання народний депутат...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Є Координаційний центр, який є проектним офісом, його задача - допомагати створювати норми. Створений у співпраці із Європейською Комісією. Людина має завдання, які стосуються розвитку. Коордштаб координується і це є екстрені випадки, які стосуються якихось там, ну речей, порушень і так далі. І це там теж є свої фахівці, які туди ходять. Яка різниця, хто куди ходить? Чого всі мають скопом сидіти по 3-4 години? У кожного є своє завдання. Є Луцик, який здійснює нагляд і контроль, він туди ходить. Є служби у справах дітей, вони туди ходять. Ті, хто пишуть норми і створюють проекти, вони отримують узагальнення. Що ви від мене хочете конкретно почути? Є положення про Коордцентр, ви очевидно з ним знайомі, є повноваження цього Коордцентру, ви, мабуть, теж з ним знайомі. Що ви ще хочете про це почути?

СУШКО П.М. Реально такого комітету напевно немає, де приходив би міністр і казав: "Що ви від мене хочете взагалі?", так? Ну добре, я не буду реагувати на емоції, я просто, Координаційний центр кому підпорядковується? Чи вона сама по собі працює і все? Для ремарочки, віцепрем'єр у нас, віцепрем'єр просто сидить, просто сидить на нікому непотрібному штабі, Ірина Верещук, от вона сидить там по 3-4 години, тут є Аксана Анатоліївна.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Віцепрем'єр пані Ірина Верещук робить дуже важливу роботу...

СУШКО П.М. Тут є народні депутати, які там сидять, які сидять там на цих коордштабах. Тобто нічого не роблять. Просто щоб ви розуміли...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Почекайте, в кожного є своя робота і кожен займається своїм напрямом. Коли в нас є якийсь випадок...

СУШКО П.М. У нас голова комітету Потураєв чи Жолнович? Хто у нас голова комітету сьогодні?

ПОТУРАЄВ М.Р. Павло Миколайович, ти ж теж не дуже мені даєш зараз сказати слово. У вас дискусія з Оксаною Іванівною, ми спостерігаємо.

Насправді я хочу сказати, що так само, як і будь-яка міжвідомча інституція, безперечно, кожна інституція вирішує сама, кого вона направляє для участі в роботі такої інституції, так само, як і ми, створюючи будь-які робочі групи, самі ж вирішуємо, кому цікаво, хто буде приймати участь дійсно не формально, а фактично. Да?

Тому, якщо я правильно зрозумів Оксану Іванівну зараз, то вона фактично сказала, що ця пані Тулякова, якщо я не помиляюсь, просто її функціонал такий, що немає необхідності їй брати участь в роботі

Координаційного центру на відміну від, от наприклад, Василя Васильовича Луцика, якому за посадою треба приймати участь в роботі цього Координаційного центру. Я так зрозумів щонайменше.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так і є.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пане голово, репліку дозвольте.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Тому що в кожного є свої функції. Координаційний штаб є кризовим оперативним на час війни створеним суб'єктом, на якому розглядаються проблемні питання, зокрема зараз останнім часом там статусу дітей, які перебувають за кордоном, як нам їх там юридично супроводжувати і повертати відповідно до Гаазької конвенції. У нас є відповідальний за цей напрямок роботи орган – це Нацсоцслужба, вони активно долучені, працюють, і також місцеві служби, бо ми повинні також пам'ятати, що сьогодні переважно, не переважно, а практично долею життя, здоров'я і всіх правових статусів дітей, статусних, опікуються служби у справах дітей, це їхні повноваження. І оцей майданчик, який координує віцепрем'єр Ірина Верещук, він якраз покликаний координувати регіони, що дуже добре там відбувається, коли всі, у кого виникають якісь питання, як виконавчі органи, як люди, що реалізують політику, оперативно координуються і оперативно якісь точкові проблеми вирішуються.

Разом з тим той центр, який сформований для того, щоб робити стратегії, писати норми і таке інше, у них зовсім інші завдання. У них завдання – супровід, підтримка, налагодження послуги, підготовка кадрів, створення ІТ-рішення, над яким вони теж зараз дуже успішно працюють. Для чого айтишникам, для чого нормотворцям вирішувати точкові кейси? Їм це узагальнено все одно Нацсоцслужба передає. У нас є всюди розподіл повноважень. Я не розумію от суті запитання взагалі...

СУШКО П.М. Добре, я завершу.

ЖОЛНОВИЧ О.І. ...чому вона ходить, чому вона не ходить. Тому що в неї є інші завдання. Правильно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, будь ласка, завершуйте. Тетяна Василівна ще хоче сказати.

СУШКО П.М. Тому що їй нецікаво, так само, як і пані міністерці нецікаво, тому що вона є співголовою цього Координаційного штабу, а не центру і мала б теж бути присутня. Тому така і позиція. Разів п'ять може була пані міністр на цих засіданнях. Тому не зовсім зрозуміло, що ж там відбувається. А відбувається, там якраз розглядаються як кризові питання, так і проблеми, пов'язані, чому не створюються сімейні форми виховання, чому ці діти, чому немає місць влаштування дітей, чому діти в нас в лікарнях проживають. Якраз пані Тулякова, яка займається нормотворчістю, як ви сказали, або має відношення до стратегії написання, вона, знаєте, я скажу так, якщо орган, який має напрацювати щось, буде в рожевих окулярах знаходитись, як в космосі, якщо вони реальну картину не будуть знати, тому тепер зрозуміло, чому отака ситуація, чому немає ні усиновлення, чому не створюються сімейні форми. Тому що причин ніхто не знає, а тим більше, цього нецікаво чути просто. Я почув з боку міністерки просто, що протирають штани там, нічого не роблять от і все. От всі, хто тут присутні, два народних депутати, Оксана Іванівна, Луцик, протирають штани, хто там, і Верещук, разом протираємо штани.

Дякую. У мене все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяно Василівно, перед тим, як я дам тобі слово, я бачу, там просто мені не дуже добре видно, але бачу, що Юрій Олексійович хотів сказати ще щось.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Так точно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Маленька репліка стосовно того, чому важлива була наша дискусія в рамках розгляду от даного законопроекту, який стосується питань усиновлення, бо відповідно до законодавства в нас визначено пріоритет національного усиновлення. Коли почалась повномасштабна війна, була дискусія: зупиняти усиновлення взагалі чи зупинити лише міждержавне усиновлення. І тут треба віддати належне уряду, уряд схвалив рішення зупинити міждержавне, але зберегти і залишити національне усиновлення, враховуючи цілу низку фактів, не буду зараз їх переповідати. Це якраз відбулось в рамках тієї робочої групи чи штабу, яку очолює пані Верещук. Даний законопроект якраз спрямований на те, щоб обмежити чи, скажемо так, зменшити кількість потенційних національних усиновлювачів. Я погоджуюсь з тими пропозиціями, які запропонувала Тетяна Василівна стосовно певних категорій, яким треба заборонити ставати усиновителями, хоча зауваження Аксани Анатоліївни теж є слухними, але я впевнений, тут ці категорії можна буде доопрацювати до другого читання з тим, аби ну не перебільшити в своїх обмеженнях, бо все-таки проблема усиновлення, проблема дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, вона, на жаль, буде в Україні актуальною ще тривалий час, а то і завжди.

Що стосується Закону про мобілізацію, змін до мобілізаційних правил. Ту дискусію, яку Павло Миколайович почав, і тут я його теж підтримую, і те, що відсутня позиція міністерства, це ну надзвичайно, хочу підібрати якесь коректне слово, ну дуже погано. От, на жаль, пані міністерка в черговий раз продемонструвала, що вона не дуже розуміється в процесах і розумінні взагалі, що таке усиновлення. От вона почала з прикладу, коли всередині сім'ї усиновлюються. Так, це є законодавчо визначено - внутрісімейне

усиновлення. Але коли ми говоримо про закон, то от якраз в законі, і це була позиція зокрема і наша, ми говоримо про усиновлення дітей, про усиновлення із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і тоді оця маніпуляція внутрісімейного і із числа дітей-сиріт знімається. Мова в Законі про мобілізацію іде виключно про тих українських громадян, українські сім'ї, які усиновлюють дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Крапка. І внутрісімейного це не стосується.

І що ще викликає занепокоєння. От я вже цитував пана Луцика, і мені здається, що пан Луцик не просто так помилився, говорячи, що до повномасштабної війни було, переважало міждержавне усиновлення. І от сама дискусія і намагання в Законі про мобілізацію вилучити усиновителів це спроба відновити і зробити пріоритетом міждержавне усиновлення. Я, на жаль, все більше і більше чую голосів, звернень про те, що давайте ми тих дітей, які вивезені за кордон, дамо право їх там усиновити, без повернення навіть в Україну. І, на жаль, ці голоси стають все гучнішими і гучнішими. І от навіть позиція сьогодні Оксани Іванівни, пані міністерки, це занепокоєння у мене тільки посилило. Тому я буду пропонувати за підсумками розгляду і цього питання і комітету окрему позицію нашого профільного комітету стосовно неможливості відновлення, поки йде війна, міждержавного усиновлення і неможливості будь-яких ініціатив стосовно усиновлення дітей, які за кордоном, без повернення в Україну. Тому ту дискусію, яку власне Павло Миколайович тут розпочав з Міністерством соціальної політики, вважаю надзвичайно актуальною і важливою в рамках розгляду запропонованого Тетяною Василівною законопроекту.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Я хочу зазначити, що я не почув від Оксани Іванівни жодних, колеги, жодних (хочу звернути увагу), я ніколи не шукаю за словами людини чогось, що людина вочевидь не збиралася говорити. Оксана Іванівна абсолютно

чітко окреслила позицію міністерства щодо бронювання в Законі про мобілізацію...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, якраз не чітко. Вибачте, що перебиваю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно чітко, на мій погляд, чітко, Юрію Олексійовичу. Зазначила деякі проблемні питання. Ви на частину, до речі, зараз відповіли. Я переконаний, що Оксана Іванівна вашими аргументами теж залюбки скористається, тому що ідеться про дійсно створення системи, яка унеможливила б махінації.

Ви слушно кажете, що там вже є достатньо потужні запобіжники, але ясно, що це завдання для всіх - і для нас як для профільного комітету, і для міністерства - чітко розуміти, що, по-перше, на чому наголошувала пані міністерка, люди були рівні правах (я з цим абсолютно погоджуюся); щоб діти були рівні в правах, про що теж казала пані Жолнович (я думаю, що всі з цим погоджуються); і щоб не було там шпаринок для якихось махінацій. Тим більше, що, як слушно і ви, колеги, зазначаєте, і Оксана Іванівна теж зазначає про те саме, що ці маніпуляції очевидно більш небезпечні і абсолютно несприйнятні, тому що маніпуляції на дітях не можуть мати місце і точно мають бути цьому поставлені перешкоди.

Значить, я, Оксано Іванівно, бачу, що у вас є репліка. Пана Василя Луцика згадував Юрій Олексійович декілька разів, пан Василь теж хоче щось сказати. Тетяно Василівно, потім тобі слово і переходимо до голосування.

Оксано Іванівно, будь ласка.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Хочу просто тільки підтримати пана Павленка з точки зору можливого, я не знаю, рішення, фіксації позиції, що міжнародне усиновлення зараз неприпустиме. Я теж вважаю і ми як міністерство системно про це говоримо, коли так багато наших дітей за кордоном і коли

так складно нам зараз їх повертати і вже, скажемо, щоразу більше і більше труднощів виникає з тим, що національні органи, в яких ті діти є, вважають, що ті діти потрапили в їхні національні системи догляду і так далі, точно є величезний ризик нам хоч трохи говорити про якесь міжнародне усиновлення. Ми абсолютно послідовно вважаємо, що українські діти мають бути в Україні, ми маємо зробити все максимально, щоб вони знайшли в Україні сім'ї і родини. І я впевнена, що спільно ми знайдемо всі необхідні рішення для того, щоб повернути всіх наших українських дітей і усиновити їх тут або передати в сімейні форми виховання. Для цього нам точно потрібно всім багато більше працювати і я закликаю всіх до взаємодії. Якщо ж спільна така декларація чи гасло ну як рішення комітету можливе і допустиме, то я теж це тільки підтримую, бо ми повинні заявляти всьому світу, що є достатня кількість людей в Україні, які готові взяти наших українських дітей, і ми поки не потребуємо міжнародного усиновлення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я дуже вам вдячний, Оксано Іванівно, за цю позицію. Як бачите, колеги, попри іноді доволі жорстку дискусію ми як завжди знаходимо не компроміси, а якраз, на мій погляд, дієві рішення.

СУШКО П.М. Одну ремарку. Отут якраз чітку позицію почули міністерства. Оце реально була чітка позиція саме в цьому питанні.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну от бачите, колеги, я ж кажу, що...

СУШКО П.М. Ми за справедливість, Микито Руслановичу. Якщо є проблеми, ми кажемо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, дивись, я абсолютно підтримую, я знаю точно, що у всіх цих дискусіях всі виходять з бажання пошуку конструктиву. І я радий, що по багатьом питанням ми цей

конструктив знаходимо і потім можемо оформлювати в ті чи інші політичні рішення на рівні комітету чи законодавчі рішення на рівні вже Верховної Ради України.

Пан Василь Луцик, будь ласка.

ЛУЦИК В.В. Микито Руслановичу, дякую за можливість взяти слово.

Юрію Олексійовичу, я повністю підтримую вашу позицію в частині якраз і міждержавного усиновлення, і тих проблем, які ви підняли.

Стосовно мого інтерв'ю. Мова йшла про те, що відповідно іноземці всиновлювали більше дітей з інвалідністю, тобто які у нас йшли під усиновлення. А те, що у нас навіть в 2021 році більше тисячі усиновлювачів були українцями і тільки 270 були іноземцями, ну це в принципі відомі факти. І ви ж самі наводили цифри, що у нас динаміка переважання іноземців була на дуже давніх етапах. Після того у нас переважало національне усиновлення і зараз під час війни у нас так само, тобто лише національне усиновлення показує, що воно на тому ж рівні, цифри плюс-мінус, які були до війни.

А позицію також хочу підтримати якраз і вашу, і Оксани Іванівни, що нам дійсно, оскільки ми комунікуємо з міжнародною спільнотою, позиція комітету про те, що міждержавне усиновлення ми не відновлюємо, вона буде дуже допомагати саме на міжнародній арені. Павло Миколайович знає, як нам важко відбиватися від наших іноземних партнерів, відстоюючи нашу позицію без теж позиції парламенту.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я тоді просив би, колеги, бо це дійсно дуже важливе питання, і тут ми всі абсолютно одностайні, щоб профільний підкомітет разом з міністерством запропонували б рішення. Ми можемо прийняти рішення комітету і підготувати, наприклад, звернення Верховної Ради або зробити якийсь інший потужний крок на рівні парламенту. Я просив би тоді, Оксано Іванівно, вас, Тетяно Василівно, вас, Павло Миколайович, Юрій

Олексійович, Василь Васильович, щоб ви просто запропонували комітету, яким політичним актом можна було би зафіксувати позицію української держави.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, пан Луцик звичайно сказав, що він не те говорив, що написано. Ну цитата, я не знаю, жодних змін в даній статті до цієї хвилини не з'явилося, і заява тільки що прозвучала пана Василя. Я читаю: "В середньому щороку до 2022 року до 2 тисяч дітей всиновлювали. Кількість дітей, яких треба усиновити, майже 15 тисяч. До повномасштабної війни більшість всиновлювали іноземці, під час війни ми це зупинили. Тому, в принципі, це великий показник, бо до повномасштабної війни це було в середньому 400-500 українців, які всиновлювали". Жодної мови про дітей з інвалідністю в даній відповіді немає, навіть натяку, що він мав на увазі дітей з інвалідністю. Тому я просив би відкоригувати це інтерв'ю, зв'язатись з Радіо Свобода, змінити його чи зняти, тому що дані заяви високопосадовця Міністерства соціальної політики дискредитують українську владу в цілому, включаючи і нашу роботу як комітету і Верховної Ради України.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Юрію Олексійовичу. Я думаю, що Василь Васильович з журналістами Радіо Свобода зв'яжеться...

ЛУЦИК В.В. Так, ми зв'яжемося.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Тетяно Василівно, будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Дякую, пане голову.

Ну дійсно, ще раз дана дискусія говорить про те, що питання захисту прав дітей, вони надважливі і дуже дискусійні. І справді, як ви зазначили вже,

що дуже прикро, коли в питаннях дітей чи то від журналістів, чи то від посадовців, будь від кого, існують питання такі маніпулятивні. Тому я все ж таки просила би колег налаштуватися на конструктивну роботу. І дійсно, ми тут всі за те, щоб права наших дітей були захищені і кожна дитина мала нормальний розвиток навіть в умовах сьогодення. Тому пропоную все ж таки сфокусуватися на порядку денному, перейти до голосування. І знову повертаючись до законопроекту 10298, автором є я, все ж таки підтримати даний законопроект за основу і переходити до наступного питання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павле Миколайовичу, потрібна репліка?

СУШКО П.М. Так, я на завершення скажу. Я все ж таки не погоджусь, що це не по темі, тому що ми говоримо саме про всиновлення, про проблематику всиновлення, так, зараз цей законопроект. Ну взагалі все, що пов'язане з усиновленням, ми удосконалюємо, так? І тому от якраз якщо ми звертаємось від комітету ще, щоб позицію нашу як комітету, так, що тільки національне усиновлення під час війни, то, дивіться, ми зараз взяли національне усиновлення, але немає самого усиновлення, розумієте? От я якраз просто ще раз нагадаю, що 7087 законопроект, він би сприяв усиновленню, тому що у нас немає належного обліку дітей, у нас немає в громадах повноважень по створенню сімейних форм в сільських та селищних громадах, суди зараз як не пріоритетні справи розглядають, тому вони роками розглядаються, так?

Тому ми разом з цією заявою можемо ще раз, тоді давайте ще добавимо сюди до цієї заяви про важливість вступу в силу законопроекту 7087, також наголошую, що буде сприяти національному усиновленню. Це як в підсилення, що ми тут не даємо, а тут будемо розвивати. То я цілком погоджуюсь. Дякую, пані міністерці за те, що вона чітку позицію і всі чутки

розвіяла, так. Оце є чітка позиція. Я за цю позицію її поважаю. От саме за цю позицію.

Далі. Щодо пані Тулякової, щоб завершити цю дискусію. Це посадова особа чи ні? Чи просто людина, яка щось там десь, стратегії якісь пише. Якщо вона не посадова особа, то чому вона приходить на сесії облрад, виступає від влади там і підтримує і наполягає там або каже якісь позиції як від влади? Щоб закривали, наприклад, якісь, ну, наприклад, була дискусія про закриття Центру "Надія", а діти в той час були в лікарні замість того, щоб їхати в цей центр. І вона депутатам обласної ради на комісії транслувала позицію, що вона там з Києва, вона там займає якусь посаду. То от все ж таки, давайте розберемось, вона займає посаду, кому вона підпорядковується? І якщо вона підпорядковується виконавчій владі, давайте її запросимо на комітет наступного разу і послухаємо про результати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте зараз цю дискусію не продовжувати. Якщо є така пропозиція...

СУШКО П.М. Можна відповідь, Микито Руслановичу, відповідь: ця людина посадова особа чи ні?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Консультативно-дорадчий орган. Дивіться, у нас таких органів є декілька, вони всі в рамках масштабних реформ. Наприклад, у нас є Координаційний центр психічного здоров'я, який очолює Оксана Збітнева. Всі ви її знаєте, вона активно бере участь, але їх завдання - координувати, допомагати, підтримувати. Вони не є посадовими особами в розумінні органу державної влади чи в розумінні там будь-якої структури влади, не наділені жодними владними чи розпорядчими функціями і повноваженнями як ця, так ця. Їх завдання - це консультативно-дорадчий орган. Тому я їй кажу, збір експертів, опрацювання позицій, стратегій, розвиток, підтримка - все, що вони роблять. Людина має право виступати.

Мені здається, що і засідання, не знаю, якихось там рівнів рад теж є відкритими. Якщо вона транслювала свою думку чи навіть думку міністерства про розвиток сімейних форм виховання, я це підтримую. Але вона не наділена владними повноваженнями. Якщо ви хотіли це почути.

СУШКО П.М. Оксано Іванівно, дякую. От зараз дякую. Тому що саме незрозуміла була її позиція, бо виступає вона з позиції влади, з позиції, ну не буду називати кого. Всі люди, депутати розуміють, що це влада прийшла і дає вказівки якісь, а насправді це просто консультативно-дорадчий орган і жодного відношення до влади не має. Все, це чітко зрозуміло зараз. Дякую, що пояснили.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, переходимо до голосування. Тетяна Василівна, 116-а буде потрібна?

СКРИПКА Т.В. Ні, не потрібна.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, отже, хто за те, щоб підтримати законопроект про внесення змін до статті 212 Сімейного кодексу України щодо визначення осіб, які не можуть бути усиновлювачами (реєстраційний номер 10298). Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую. Рішення прийнято.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пане головуючий, а можна запитати, скільки у нас ще заплановано, бо у мене вже трошки...

ПОТУРАЄВ М.Р. У нас дуже небагато. Колеги, я сподіваюсь, що ми не будемо затягувати далі. Нам треба підтримати законопроект (це наступне питання) про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання Україною Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей (реєстраційний номер 10176). Якщо немає зауважень чи запитань, то я просив би одразу за це голосувати. Колеги, якщо немає, то прошу підтримати.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ні-ні.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Юрію Олексійовичу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Це стосовно законопроекту 10176, так?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, дивіться, якщо от перший законопроект, внесений Кабінетом Міністрів, він був не настільки важливий, ну від нього нічого не залежало, приймемо ми його, як було, не приймемо, то це надзвичайно важливий законопроект.

Я звертаю увагу шановних членів комітету, законопроект, який стосується повернення дітей за кордон, які народилися між українцем і іноземкою чи навпаки, і що небезпечно в цьому законі? Це те, що даний законопроект, він на виконання Конвенції, вона в 2006 році ще ратифікована Україною, але даний законопроект виписує процесуальні норми повернення дитини за кордон до одного із батьків, повністю ігноруючи підходи з точки зору захисту прав дитини. Тобто цей законопроект дає пріоритет закордонному члену родини, у яких народилася дитина. Він жодним чином не врегульовує – а як повернути в Україну дитину, коли одне із подружжя хоче його забрати, – жодного врегулювання. І більше того, цей законопроект не дає відповіді: а що робити, коли дитина відмовляється виконувати рішення суду. От є рішення суду про те, що вона має жити з батьком, який з Італії. Приїжджає батько з Італії її забирати, а вона каже: "Ні, я хочу з мамою бути і до батька не піду". От що тут має робити влада і інші люди?

Я вам скажу, у моїй практиці були конкретні випадки, в Дніпропетровську зокрема, коли італієць і мама українка, в Києві поляк і мама українка, коли силовим методом намагалися забрати дитину – одній було 10 років чи 8 років, іншому було 7 років, першокласник, коли батько, маючи ресурс і маючи там певну домовленість, використовував "Беркут", який заходив у школу і намагався забрати дитину, а дитина відмовлялася. І я тоді як Уповноважений з прав дитини викликав "Сокіл" проти "Беркута" і вони "мочилися" там перед школою для того, щоб захистити цю дитину. Але потім ми це врегульовували разом з обласною адміністрацією, з судами, з міністрами відповідними, як вийти з цієї колізії.

Тому, я до чого? Цей закон дуже важливий, от дуже важливий якраз у частині 63-ї, 64-ї пункт 1 статей про виконавче провадження Закону щодо от якраз оцього немайнового характеру дій, коли дитина не дає згоду.

Друге. Виписати треба процедуру, що робити і як українцю повернути дитину з-за кордону, і тоді логіка, що іноземець через суд може забрати дитину з України, вона в цьому балансі може існувати. А так тут, на жаль, в черговий раз виписана процедура якраз не пріоритету української дитини і української частини подружжя, а іноземного.

Тому я все-таки з певними оцими застереженнями рекомендував би, ми тут не головний комітет, але ми головний з точки зору прав дитини, так от з точки зору прав дитини я вважав би, що ми мали цей законопроект відправити, рекомендувати відправити на доопрацювання і свої застереження в більш детальному вигляді я готовий докласти до даного рішення комітету і направити в основний комітет, можливо, вони почують і їх врахують.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу, в нас же є можливість подати, бо питання, які ви підняли, дуже важливі. У нас же є можливість подати взагалі поправки, підписавши їх всіма членами комітету, бо я думаю, що з логікою того, що ви зараз виклали, погодяться майже всі.

Так, в порядку підняття рук, тільки давайте, колеги, вже пришвидшуватись, бо можемо залишитись без кворуму. Павло Миколайович, потім Тетяна Василівна.

СУШКО П.М. Дякую.

Тут щодо захисту саме дитини, з боку дитини, з боку прав, на захист прав дитини, законопроект не до кінця гарно опрацьований. Щодо передачі дитини до сім'ї знайомих. Кому знайомих: органу опіки, дитині чи заявнику? Тобто такі речі треба доопрацювати.

Ну і те, що Юрій Олексійович казав, теж підтримуємо. І якщо, от зобов'язаний орган опіки та піклування влаштувати дитину в сім'ю родичів, знайомих або патронатного вихователя. А якщо таких родин немає, то куди влаштовувати дитину? Тобто всі такі речі треба обговорити і, скажімо так, з боку, не з боку, а на захист права дитини опрацювати таким чином законопроект, щоб саме дитина була захищена, а не права там інших людей.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Тетяна Василівна.

СКРИПКА Т.В. Дякую.

Ну я насправді погоджуюсь з Юрієм Олексійовичем і Павлом Миколайовичем, дійсно більшу частину тих зауважень, які вони висловили, ми будемо надавати у своєму висновку. Єдине, що і на підкомітеті, і після засідання підкомітету, в рамках робочих зустрічей неодноразово і мною, і також колегами піднімалось питання, що саме поза увагою залишається питання повернення в Україну дітей, вилучених за кордоном у батьків і їх законних представників. Дійсно так. І Міністерство юстиції також з цим погоджується, і ми також на цьому наголошуємо постійно. І як вже і Оксана Іванівна сказала, це дуже велика зараз проблема, країни, там, де перебувають наші діти, коли вони рахують, рішення виносять за своїм законодавством. Проте я просто хочу колег поінформувати і наголосити на тому, що даний законопроект, на жаль, ми не зможемо виписати сюди пропозицію щодо повернення в Україну дітей, вилучених за кордоном у батьків або у законних представників. Ми не зможемо цю норму сюди пропонувати. Даний законопроект дійсно, як сказав Юрій Олексійович, це на виконання Україною міжнародних зобов'язань. Тому ми з Міністерством юстиції на зв'язку і ті питання, які Павло Миколайович озвучив, коли дитина вилучається в процесі рішення прийняття судом від матери чи від батька, дійсно, ми всі ці

зауваження, які були озвучені на підкомітеті, серед запрошених, ми викладемо у своєму висновку.

Тому знову ж таки прохання підтримати, тому що Міністерство юстиції чекає, це їхнє міжнародне зобов'язання, яке вони насправді мають виконувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Зрозуміло абсолютно.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, я от маленьку репліку. Дивіться...

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку, Юрію Олексійовичу, залишимося без кворуму, будь ласка. Я хотів дати слово заступниці міністра юстиції пані Людмилі Сугак. Будь ласка.

СУГАК Л.П. Доброго дня, шановні народні депутати, пане голово. Так, дійсно, цей законопроект був розроблений на виконання конвенції. Фактично цим законопроектом ми намагаємося врегулювати в нашій національній правовій системі ті положення, які закріплені в конвенції, ратифікувавши яку, ми взяли на себе ці зобов'язання.

Досить тривала була дійсно дискусія по цьому законопроекту. Я хочу зазначити, що всі ті зауваження, які були висловлені підкомітетом у справах сім'ї та дітей 22 січня, а також у своєму висновку ГНЕУ, ми готові працювати, доопрацьовувати для розгляду в другому читанні.

Що стосується національності дітей. Хотіла сказати, це може бути не лише українець, так само, як це і необов'язково мають бути батьки українець і іноземець. Це можуть бути двоє батьків українців, які проживали за кордоном і один із батьків вивіз цю дитину в Україну. Тобто питання стоїть саме в частині захисту прав дитини, для того щоб вона перебувала в місті її

постійного проживання, в умовах дружніх до цієї дитини, як це передбачено конвенцією. Тому ми орієнтувалися саме на виконання конвенції.

Тому просимо підтримати для розгляду в першому читанні в парламенті. Готові далі працювати над законопроектом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, ми чекаємо тоді від підкомітету консолідованих правок і будемо готові їх всі підтримати.

Колеги, хто за те, щоб підтримати законопроект (реєстраційний номер 10176) за основу, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

СУШКО П.М. Сушко – за. З урахуванням зауважень.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти? Хто утримався?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Колеги, наступний законопроект, ну, насправді ми могли б не голосувати, але чогось секретаріат Верховної Ради і Управління міжнародних зв'язків дуже просять нас все-таки його підтримати, хоча мені здавалося, що достатньо його проголосувати в залі. Ми його в залі і планували підтримати. Це проект Закону про ратифікацію Конвенції Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво (переглянутої) (реєстраційний номер 0236).

Є необхідність його обговорювати чи можемо проголосувати?

Тоді прошу підтримати, колеги, за основу і в цілому (я пропоную за основу і в цілому) проект Закону про ратифікацію Конвенції Ради Європи про спільне кінематографічне виробництво (реєстраційний номер 0236).

Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Павле Миколайовичу, будь ласка, репліка.

СУШКО П.М. Хотів би якраз, користуючись нагодою, ми з Мариною Миколаївною обговорювали це, що у нас на друге читання лежить вже більше року законопроект про зміни до законодавства щодо кінематографу, нам залишилося напевне тільки на підкомітеті опрацювати його. Так, Марино Миколаївно?

_____. Так. Добрий день. І якраз, якщо буде проголосована конвенція, ми якраз ці правки також внесемо. У нас в принципі заготовка вже є. Ми тільки чекаємо, як буде проголосована конвенція, ратифікована в Україні, і після цього можна додати до закону і виносити в зал.

СУШКО П.М. В рішення ... *(нерозбірливо)* враховуючи зміни щодо конвенції.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, зберемося, переглянемо висновок. Все зробимо, як буде рекомендувати голова профільного підкомітету

СУШКО П.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, по законах ми вичерпали наші питання. У нас є два важливих питання: про створення та діяльність Державної служби України у справах дітей; про виконання Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" в частині реалізації права сімей на отримання одноразової натуральної допомоги "пакунок малюка", або грошової компенсації замість такої допомоги та стан реалізації інших програм захисту прав дітей.

Колеги, ну всі запрошені з нами. Я все ж таки просив би всіх народних депутатів членів комітету залишитися на розгляд цих питань. Є пропозиції

від профільного підкомітету, в якому порядку розглядати? Бо ми перебрали регламент. Оксана Іванівна терпляче чекала питання номер 6, може почнемо з нього, а потім перейдемо до п'ятого? Чи з п'ятого почнемо? Чи будемо йти за порядком денним?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я можу почекати. Для мене не принципово вже як би. Я не думаю, що представлення голови буде, тим більше, що це наша структура, тому...

ПОТУРАЄВ М.Р. Чудово. Тоді, я так розумію, що профільний підкомітет пропонує по п'ятому питанню заслухати пана Назара Танасишина, заступника міністра соціальної політики України.

І тоді пану Назару я передаю слово.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Почекайте, соррі, а чому Назара? В нас же ж є новий очільник. Я думала, що ви хотіли познайомитися з Петром Добромільським, якого ми призначили керівником.

ПОТУРАЄВ М.Р. Він є у мене, Оксано Іванівно, він є у мене в переліку запрошених, тільки за пропозицією підкомітету...

СКРИПКА Т.В. Микито Руслановичу, я вас доповню, чому саме Назар Танасишин. Тому що Міністерство соціальної політики по цьому питанню визначило його доповідачем. А враховуючи те, що Петро Петрович є, то можливо перейти вже безпосередньо до знайомства і швидкого обговорення даного питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Ну тоді, колеги, як скажете?

СУШКО П.М. Як планували. От Назар Танасишин є, нехай він...
Людина тільки призначена була, що вона буде говорити?

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте пан Назар почне і передасть слово Петру
Добромільському. Добре. Давайте так.

ТАНАСИШИН Н.Д. Вітаю. Бажаю всім здоров'я. Я думаю, що
насправді краще розповість пан Петро Добромільський про свої плани на цій
посаді. Формально можу зазначити, що служба повноцінно розпочне свою
діяльність з 1 травня. Адже ті функції, які юридично їй будуть передані,
власне от юридично запрацюють з 1 травня.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Тоді Петро Петрович.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Можна я ще доповню? У мене тут одна думка
виникла.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Оксано Іванівно.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Щоб можливо надати більше інформації про роботу.
Насамперед всі повноваження, визначені для служби, є вже визначені
сьогодні Законом України "Про служби і органи у сфері захисту прав дітей".
Цей закон повноцінно врегульовує обсяг повноважень для такої служби, тож
вона діє абсолютно в рамках закону і не в рамках постанови. Тобто повністю
спирається на всі законні повноваження. Я просто згадала коментарі, які були
раніше, і тому хочу окремо на цьому наголосити, повна законодавча підстава
з обсягом усіх повноважень сьогодні для роботи цієї служби є. Вона також
розширена і вдосконалена з точки зору конкретних функцій і задач, бо стаття
об'єднує повноваження всіх служб – від державного рівня, обласного і до

місцевого, є конкретизація повноважень Служби держдіти в постанові Кабінету Міністрів, вона вже розпочала свою роботу технічно.

Ну, ми розуміємо, що у нас зараз, коли відновилися конкурси, дуже великий вал суб'єктів, які пішли на спецперевірку, дещо загальмував можливості, пропускну спроможність суб'єктів, які здійснюють такі спецперевірки, оперативно їх здійснювати, хоча вони намагалися і ми були в тісному контакті. Тим не менше, наша спецперевірка зайняла два місяці, на жаль. Тож ми пішли шляхом, коли для юридичного запуску роботи служби заступниця, яка першою пройшла спецперевірку, була призначена виконуючою обов'язки і розпочала технічне формування служби: юридичну реєстрацію, відкриття рахунків, створення матеріальної бази, для того щоб вже з призначенням пана Петра ми мали можливість повноцінно розпочинати функціональну роботу.

Сьогодні, наскільки я розумію, вже є погодження на його звільнення з Офісу Президента, як і заступника, і я думаю, що там впродовж сьогоднішнього-завтрашнього дня таке звільнення буде підписане керівником Закарпатської обласної адміністрації, тож відповідно пан Петро вже зможе повноцінно розпочинати свою роботу. Ми йому даємо місяць на кадрові формування. Частина людей перейде з Нацсоцслужби, які займалися питаннями дітей і обліку, частину, звісно, нам треба буде добирати. Служба становить 200 осіб в її повному форматі. Я думаю, можливо, подивимося, якщо потрібно буде, то будемо і збільшувати її чисельність і структуру. Але цей рік нам 80 людей треба буде набрати, що теж непросто. І власне вже повноцінне виконання всіх обов'язків, як вже сказав Назар, буде розпочинатися з травня.

Ну і я думаю, що для того щоб ви зрозуміли досвід пана Петра, я переконана, що він є і результат теж є, і активність також є, то він може розказати про себе дещо сам.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павло Миколайович, послухаємо Петра Петровича і потім тоді репліка? Павле Миколайовичу, мікрофон не ввімкнений.

СУШКО П.М. Одне уточнення тільки, щоб і новий голова почув це і теж врахував у своєму знайомстві і в роботі своїй. Дивіться, згідно Конституції України всі державні органи виконавчої влади утворюються, працюють на підставі законів України, а служба утворена постановою, тобто поза законом, всупереч Конституції. Як буде працювати служба всупереч Конституції і чи взагалі це можливо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну питання зрозуміле, Павле Миколайовичу. Тоді можемо...

СУШКО П.М. Ні, мені зрозуміле. Я реально хочу почути.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну зараз ми якраз Петра Петровича будемо слухати і він, я думаю, що дасть відповідь і на ваше запитання.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Шановні колеги, доброго дня. І я радий, що ви запросили мене, дякую. Тут всі, бачу, дуже досвідчені люди, дякую, що приділили час. Тут реально буде з ким працювати, бо у всіх дуже великий, колосальний досвід, багаж знань в цьому напрямку якраз по захисту дітей. І в нас дуже багато різних органів, які в свою чергу кожен десь чимось займається по захисту дітей. А реального конкретного одного органу, який би відповідав за цю політику, ніс конкретну відповідальність і пропагував якісь ідеї, не було. І це дуже добре, що створили, запросили конкретно на роботу. І хочу сказати, що в мене є декілька таких програм, які хочеться масштабувати на рівень України. Важливо, щоб ми максимально приділили увагу – це усиновлення і популяризацію цього, спростили всі точки входу, максимально розширили можливість, щоб всі могли до цього доєднатись. Я

думаю, що ми всі маємо з вами спільно об'єднати всі зусилля, я чітко прослухав всі дві години цієї роботи, яку ви сьогодні проводили, я бачу, що ви чітко все законодавство пропрацьовуєте не поверхнево, а глибинно всі норми. Зрозуміло, що завжди є діалог, завжди є суперечність, але це дуже правильно. Я теж депутат обласної ради декількох скликань, працював і в районній раді, розумію, яка це робота, коли ти працюєш, а у вас вона більш відповідальна.

На своїй роботі, я думаю, що я максимально прикладу зусилля. Мій принцип роботи конкретно такий: я залізаю в мотор і вилізаю з вихлопної труби і навпаки, щоб просто розуміли. Зараз не буду вдаватись в деталі, тому що я перечитав близько 40 різних законодавчих нормативних актів, коли дочитував п'ятий, забув перший. Ну реально дуже багато нормативної бази, в якій зарегульовані різні процеси. Конкретно задача в мене стоїть, щоб захистити права дітей. Але це має бути орган, який має допомогти і патронату, і усиновлювачам вдосконалити законодавство, бо зараз є різні форми і назви, які ми маємо спростити. Ми, я спілкувався вчора, наприклад, з головами тергромад Закарпаття й інших областей, які до мене дзвонять, я хочу конкретно їм показати, тому що в нас трошки є прогалини на рівні територіальних громад з їхньою взаємодією, де вони мають підсилити свою роботу. І є питання щодо діяльності і служб в області і в районах, які зараз працюють. Служба області навантажена на 100 відсотків, на районах – близько 70, у територіальних громадах є проблема з кадрами. Отут якраз взаємодія дуже важлива, тому що кадровий потенціал і фахівці з соціальної роботи, і рівень забезпеченості різних громад різний, тобто десь є більше коштів, десь є менше коштів, а це чітко впливає на те, як захищаються ті ж самі права дітей.

Багато роботи в плані тих дітей, які зараз за кордоном. Є навіть рішення суду готові, їх не повертають, і це дійсно є, і пан Павленко правильно казав, є зараз питання різного характеру, які ми мусимо зараз врегулювати, це і робота з дипломатичними місіями та повернення наших

дітей до нас в Україну, бо у нас є багато людей, які в черзі стоять, які готові забирати цих дітей. І є багато дітей-сиріт, які зараз знаходяться за кордоном, і пані міністерка докладає багато зусиль зараз, щоб вони уже зразу писали плани, коли переселяють, повертають дітей назад, щоб вони зразу заходили в сімейні форми виховання, а не просто були в інституціях. І це теж дуже важливо. Але це десятки тисяч дітей. Ми об'їздили вже декілька країн європейських і бачимо, де реально в них там 500 тисяч дітей, мільйон, у нас 7 мільйонів дітей, з них близько 70 тисяч, які позбавлені батьківського піклування, і близько 5-7 тисяч дітей, які зараз є в інституціях. Війна внесла дуже великі корективи.

Я вчора буквально проводив нараду, у нас навіть треба буде, важко про це говорити, але ми мусимо з вами говорити правду, як воно є, це можливо навіть створювати нові інституції, бо не вистачає місць реально, люди виїхали за кордон, вчора там була якась аварія, розбилися, і у нас двоє дітей треба повернути назад, бо взагалі там батьків немає.

Одним словом – роботи багато, але бачу, що ми справимося з цим всі разом. Я думаю, що один тут у полі не воїн, це однозначно. Сам я з цим не впораюся без вас і без всіх, але я готовий докласти ті зусилля, я маю досвід трошки роботи якраз "у полях" і донести це до рівня верху, тому що я пройшов кожен один заклад, завтра я хочу взяти в автобус конкретно голів тергромад Закарпаття, відвезти в дитячий будинок, щоб вони поспілкувалися з дітьми. Як вони кажуть, що там в інтернаті у нас дуже хорошо. А я спілкуюся з дітьми, каже дитина, що краще мені дайте один обід, а щоб я був у сім'ї, ніж ви мене 3-4 рази добре нагодуєте. Тобто тут є багато роботи, але я думаю, що все буде. Я готовий брати на себе відповідальність і працювати в цьому напрямку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Петре Петровичу.

Оксана Іванівна хоче ще репліку.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, репліку. Хочу ще раз звернути увагу просто, я не думаю, що відповідати на це має пан Петро, про формат його роботи і правову підставу його роботи. Хочу наголосити, Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей", зверніть увагу, стаття 4, цитую перший абзац: "Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей". Оце власне цей орган, ми його створили, повноваження його визначені, як і сам статус, статтею 4 означено мною закону. І деталізовано, звісно, повноваження постановою, як щодо будь-якого центрального органу виконавчої влади, який сьогодні у нас в Україні існує.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Так, Юрій Олексійович. Потім Павло Миколайович.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, зараз я відкрию цей закон, прочитаю про органи і служби, тому що ну я трошки по-іншому читаю цю статтю і в законі немає жодного слова про створення Держдіти як органу, який реалізовує державну політику. Але поза тим зараз я відкрию і ми з цього приводу детальніше поговоримо.

Наскільки я зрозумів з короткої доповіді Петра Петровича як новопризначеного голови служби, він почав знайомитися з законодавством, яке стосується захисту прав дитини, тільки зараз, після рішення уряду про призначення, прочитавши, я так розумію, тільки 5 із 40-а, як він визначив, відповідних законів, які тим чи іншим чином стосуються виконання ним своїх повноважень з точки зору реалізації державної політики захисту дітей. Ну це те, що я почув. Можливо, неточно. З двох програм, про які він сказав своє бачення, це виключно усиновлення і діти за кордоном, от як пріоритети, які він назвав. Причому ключове в своїй роботі він бачить, це спростити процедури, які дуже зарегульовані, точки входу, можливо виходу, точки там

ще якісь теж зробити. Тобто дивними виглядають ці висновки, коли власне не дочитали ще всі 40 законів, я вже не говорю, усвідомили, про що ж там написано. Коли ви говорите про зарегулювання, то таке право говорити, що щось зарегульоване можна тоді, коли ви років 10 пропрацюєте у сфері, пройдете від нуля до позиції керівника і тоді можна буде казати, що щось зарегульоване, щось правильно, щось неправильно, а зараз для вас це *tabula rasa*, це чистий лист паперу.

Тому у мене запитання до пані міністерки як члена уряду. Якими критеріями, якими процедурами керувався уряд, який досвід брався за основу при ухваленні рішення щодо призначення голови? Бо я так зрозумів із досвіду, це там депутат обласної ради, заступник голови обласної державної адміністрації, так, ТВО районної адміністрації. На мій погляд, для такої важливої складної сфери цього досвіду недостатньо. Я в даному випадку жодним чином не оцінюю особисті якості, бо ми не знайомі, я не знаю дану особу, але з точки зору того, що я почув, я бачу серйозну реальну небезпеку для сфери, коли призначається людина, яка навіть не знає законодавства у сфері, і достатньо тривалий час піде просто на його вивчення. Тому які критерії були от для ухвалення рішення уряду?

І до Петра Петровича. Можливо ви мені нагадаєте чи уточните. У минулому році є чи кримінальна справа, чи кримінальне провадження по Закарпатській області щодо продажу дітей. Що вам про це відомо? І як заступник голови обласної держадміністрації яким чином намагалися уникнути цим процесам?

Дякую.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Можу відповісти?

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте все ж таки спочатку Оксана Іванівна, до неї було перше запитання. І потім Петро Петрович.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую.

Перше. Мені здається, дуже негарно, коли знецінюють людину, її не знаючи. Зараз це прозвучало жахливо насправді. Ви переповіли все, що сказав і представив пан Петро, знецінюючи його і даючи свої оціночні судження, в тому числі щодо знання чи не знання законодавства. На щастя, це не іспит і ви не є викладач...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Припиніть, будь ласка, мені хамити!

Я прокоментував те, що я почув від конкретної посадової особи. Пані Оксано Іванівно, припиніть хамство зі своєї сторони. Я сказав те, що я почув, не більше і не менше. Жодної довідки, інформації стосовно посадової особи ми на комітет не отримали. Жодної інформації від міністерства щодо критеріїв ми не отримали. Я вважаю, що це питання не готове взагалі до розгляду. І, на жаль, на жодне питання сьогодні на комітеті, Оксано Іванівно, ви не відповіли, починаючи з моніторингу "гарячої лінії". Прошло 2,5 години, ми не отримали. Ви сказали: "Я зараз подзвоню керівнику "гарячої лінії" і ви всі отримаєте інформацію". Дві з половиною години. Так само і по цьому питанню. *(Шум у залі)*

Тому припиніть! Я поставив вам конкретне питання: якими критеріями при визначенні посадової особи і призначення на посаду ви керувалися як міністр і уряд в цілому? Як члена уряду вас запитую. І прошу відповідати на поставлене мною запитання як члена комітету, бо ви підзвітні комітету, а не комітет підзвітний міністерству.

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу, я думаю...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Тим не менше це не скасовує правил етичної поведінки та спілкування.

ПОТУРАЄВ М.Р. Оксано Іванівно, одну хвилиночку. Я думаю, що питання було почуте. Юрію Олексійовичу, я зі своєї точки зору хочу все ж таки наголосити на тому, щоб ми всі питання, в тому числі питання персонального професіоналізму, вели би і обговорювали в коректній формі, не ображаючи нікого з колег, нікого з запрошених.

Тим не менше питання було. І я думаю, Оксано Іванівно, тут в першу чергу, я думаю, ми хотіли би почути, всі колеги, вашу рекомендацію Петра Петровича.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, звісно. Дякую.

Насамперед це людина, яка працює вже у сфері соціальної, оскільки він координує і курує в Закарпатській області саме напрям соціальної політики. За час роботи було зроблено ним багато успішних проєктів, зокрема по розвитку соціальних послуг і послуг для дітей і сімей в громадах.

Ми розуміємо, що Закарпатська область є непростю, вона стала таким хабом, де величезна кількість дітей були перевезені, там були облаштовані необхідні належні місця для догляду, добробуту, проживання дітей. Була розвинута велика кількість, створено там і облаштовано, і відремонтовано і приміщень, і здійснюється і усиновлення, і розвиток сімейних форм виховання, і багато є проєктів спільно з Першою леді Оленою Зеленською, де вони формують чи створюють нові підтримки для дитячих будинків сімейного типу. Тобто все це в сукупності як результат нами оцінювався і брався до уваги щодо можливості по суті кар'єрного зростання і екстраполювання успішного досвіду, який був в Закарпатській області, яка була флагманом насправді по захисту в тому числі прав дітей, які є внутрішньо переміщеними, на територію всієї України.

З точки зору всіх формальних вимог щодо управлінського досвіду, керівного досвіду, рівня освіти і так далі, пан Петро повністю відповідає, в тому числі в нього наявна юридична освіта, управлінська юридична освіта,

тому я не бачу жодних застережень щодо успішного виконання ним покладених на нього функцій та повноважень.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тут я, колеги, принагідно хочу нагадати, що серед нас теж, м'яко кажучи, не всі кияни, хтось з Житомирщини, хтось з Дніпропетровщини, Харківщини, Львівщини і так далі, я вважаю, що призначення людини, яка себе добре зарекомендувала в реалізації регіональних проектів і регіональних політик, це якраз і є наочна ілюстрація роботи тих соціальних ліфтів, які мають бути в кожній цивілізованій нормальній державі.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, я просто уточнити, щоб потім не було. Тобто, Оксано Іванівно, ви стверджуєте, що Петро Петрович у сфері захисту прав дитини не працював, а виключно керував цією сферою як заступник голови обласної адміністрації і, я так розумію, теж нетривалий час. Тобто не працював у сфері захисту прав дитини? Я не почув ні від нього, ні від вас. На якій посаді, чим займався, яку конкретно дію, яку ніс відповідальність і повноваження виконував?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Колеги, дайте, будь ласка, мені слово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я тільки хотів надати слово Петру Петровичу. І знову-таки, і знову-таки звернути увагу, колеги, що, так, ти починаєш займатись певними питаннями або приходячи з конкретної сфери, або потрапляючи в цю сферу відповідно до іншого набутого досвіду, управлінського зокрема, політичного і так далі, тому абсолютно не є вимогою, наскільки мені відомо, ну ніде, в будь-якій сфері там людської життєдіяльності, може хіба що за виключенням там лікарів, значить, де людина не може почати реалізовувати себе в новій сфері діяльності.

Сподіваюсь, Петре Петровичу, що ви не сприйняли те, що зараз відбувалося, як особисте. У нас дискусії по темах захисту прав дітей іноді бувають дуже гострими і емоційними, тому що дійсно ми всі усвідомлюємо, яка це велика відповідальність, ця сфера. І не просто як політики і громадяни, а в першу чергу як люди, ясно, що ми дуже цим опікуємось і багато питань у нас викликають справжню щирю турботу, можливо іноді, так, з емоційним окрасом додатковим, але тим не менше, це з найкращих, так би мовити, наших почуттів і прагнень.

Будь ласка, Петре Петровичу, з усією повагою ми вас слухаємо. І нагадаю про запитання. Дійсно, там був випадок, я сам пам'ятаю, це з повідомлень в медіа, ми на комітеті розглядали, ота от справа про торгівлю дітьми, чи вона чимось закінчилася, чи була вона взагалі доведена до якогось логічного завершення? Чи взагалі був такий там факт? І якщо був, то чим воно все закінчилося, якщо закінчилося?

Будь ласка, Петре Петровичу.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Шановні колеги, я хочу сказати, я теж депутат, але такого сприйняття просто, підніміть, будь ласка, пане Павленку, стенограму, 40 законів і нормативних актів я перечитав, а на п'ятому я сказав, що забув, що попереду. До речі, ви стали міністром в 30 років, не знаю, за які тоді заслуги...

ПАВЛЕНКО Ю.О. В 29. В 29.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Ну в 29. Тим більше.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Так. Тому я адекватно можу оцінювати, коли не знаєш і приходиш на роботу. Я вважаю, що це помилково.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Я не перебивав вас, пане Юрію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу. Ну давайте не заходити знову...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ну чого, я ж не обговорював особистості цих осіб, я говорю виключно про слова і професійну придатність. Ви хочете про мене поговорити? Давайте поговоримо про мене, буде пункт в порядку денному засідання комітету, обговоримо мою персональну справу, мою біографію. Такого пункту немає. В даному випадку мова йде про вас і про Держдіти. Тому, будь ласка, ведіть себе коректно на комітеті.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пане головуючий, я перепрошую! Пане головуючий, зверніть, будь ласка, увагу представника Міністерства соціальної політики на якусь дуже дивну і відверто хамську поведінку по відношенню до членів комітету. Це вже не вперше.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, я хочу...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я перепрошую! Ми зараз обговорюємо на майданчику комітету. І я впевнений, що мої колеги заслуговують на повагу з боку представників виконавчої влади, а не отакі от абсолютно емоційні і абсолютно деструктивні реакції.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, ми, на жаль, під час засідання комітету сьогодні теж припускалися переходу, на мій погляд, в надмірні емоції, по-перше. По-друге, що можливо Юрій Олексійович не хотів абсолютно цього, я знаю, вірю, що він не це мав на увазі, але певні його питання могли сприйнятися як особисті.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Питання було про компетенції, треба було просто показати, чи є компетенції і які це компетенції, все. А у відповідь ми почули: "А ти сам хто такий?" Вибачте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, я думаю, що ми зараз повернемося у конструктивне річище, бо ми ж хочемо познайомитися з людиною, а не хамити один одному, правильно? Ви абсолютно слушно...

В'ЯТРОВИЧ В.М. З поганого почали це знайомство.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я ж кажу, не дуже почалося знайомство, але сподіваюся, що це буде нами подолано і ми зможемо продовжити нормальну розмову, інтелігентну і конструктивну.

Петре Петровичу, будь ласка, продовжуйте.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Дивіться, я не буду зараз вдаватися в подробиці щодо тої кримінальної справи. Це було на митниці, наскільки я пам'ятаю, там людина хотіла вивезти, мама, за кордон дитину, і було її звинувачено в тому, що вона її хоче продати за 5 тисяч євро, наскільки пам'ятаю. Але там тривало розслідування, не знаю, чи справа закрита, на сьогодні не знаю, тому що повідомлень більше не було, це було – мама з дитиною.

У нас був один працівник, який працював в одному з інституційних закладів, який після звільнення перевівся у інший інституційний заклад, і він постійно заявляв, що там іде торгівля дітьми. Всі факти були перевірені, це дійсно не відповідало дійсності, тому що є така практика в наших інституційних закладах, в інтернатах, що вони дітей відправляють за кордон, наприклад, на літні канікули на якийсь відповідний термін. Після того, як його було звільнено, це, я не пам'ятаю, особа ромської національності, він там працював, його було звільнено і він почав з цього проблему.

Щодо поваги, просив би, давайте будемо поважати один одного не в один бік, я буду поважати вас, це однозначно, прошу такої ж поваги до себе, тому що я прийшов працювати і надіюся на вашу підтримку, тому що роботи багато.

Щодо компетенції. Я готовий зустрітися вживу, обговорити всі питання. Що не знаю, довивчимо. Що знаю, можу поділитися. Я думаю, на те ви і є, щоб нас підтримати як наші старші брати по такій депутатській роботі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Петре Петровичу.

Будь ласка, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. Дякую, Микито Руслановичу.

Спочатку щодо конфліктної ситуації, яка відбулася на комітеті. Я скажу, що вона відбулася саме з позиції міністерки соцполітики, тому що, я без всіляких емоцій кажу, що от якби не її зверхній тон спілкування, і вона задає тон всьому міністерству і всім підлеглим, скажімо так, органам, які є. Тобто не поважає комітет і саме таке це тут відбувається. А, Микито Руслановичу, вашу увагу хотів би звернути, щоб ви пресікали такі спроби, бо посеред комітету я вам нагадував, хто в нас взагалі головуєчий, (правильно?), тому що саме отаке зухвале спілкування з боку Оксани Іванівни, воно перетворює в якийсь цирк засідання комітету, саме тому в нас і комітет...

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, от я зараз як головуєчий, от я зараз як головуєчий, я скажу чесно, я закликаю, закликаю, для того щоб дискусія була конструктивна, не вживати, значить, таких визначень, що хтось там перетворює щось на цирк, ну якщо ми з повагою один до одного ставимось. Я хочу...

СУШКО П.М. Я тільки – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, я хочу зазначити, хочу зазначити, що наш комітет, колеги, і всім нагадаю, що наш комітет є винятком, значить, на відміну від багатьох інших комітетів, бо на наш комітет приходять профільні міністри. І нагадаю, що зараз пані Жолнович, яка точно має ще й інші справи, з повагою до нас з нами зранку, зараз 12:45, вона працює з нами разом. Тому я точно не поділяю і не підтримую звинувачень до пані Жолнович в тому, що вона без поваги ставиться до комітету. Ті, хто без поваги, вони взагалі не ходять на комітети, Павле Миколайовичу, і ти це прекрасно знаєш. Є, на жаль, і такі випадки. А коли міністерка приходить і три години з депутатами працює і ще готова працювати далі, я ж не дарма запитав. Так, в нас можуть бути незадоволення якимись відповідями, ми там хочемо більшої десь конкретики або може якісь інші хочемо відповіді отримати, ну на це і діалог, ми ставимо запитання, отримуємо відповіді, кажемо: ми там не згодні, ми там хотіли би інших відповідей. Ну це, в принципі, і є діалог. Давайте, колеги, все ж таки, закликаю всіх з повагою ставитись один до одного і от цю культуру діалогу, в принципі, підтримувати в нашому спілкуванні і надалі.

Павле Миколайовичу, вибач, що я тебе так перебив довгою реплікою. Будь ласка, продовжуй.

СУШКО П.М. Тому я і кажу, що такий тон був заданий, але це пішло все ще задовго до цього, коли, от ви кажете, що Оксана Іванівна присутня, дякую, що присутня, але це її обов'язок, а не право бути чи не бути присутньою, якщо запрошує комітет. Правильно? У кожного є обов'язки або права.

А ось якщо ми так обговорюємо, рік роботи тимчасової слідчої комісії, рік роботи над законопроектом, а потім казати, що ви там щось придумали, якусь ерунду прийняли і блокувати це, от роботу комітету всього і Верховної

Ради всієї, оце про повагу ми говоримо? Тому я і кажу, що це все пішло от з такої зверхньої позиції.

Щодо Петра Петровича. Я, чесно кажучи, поважаю за позицію, що він каже, що він за захист дітей. Тобто людина розуміє, що він буде працювати і захищати дітей. Не послуги надавати, а саме захищати дітей. Бо дійсно питання йде про захист дітей. Я все послухав уважно дуже і мені подобається ця позиція щодо захисту дітей, подобається те, що людина прийшла, вибачте за сленг, не з космосу, а реально з регіону прийшла і розуміє, що він буде робити і з ким працювати. І це також важливий момент. Далі ми подивимось, але важливо зауважити на це, що людина прийшла з землі.

Далі. Ну, різницю між захистом та послугою, ми абсолютно розуміємо, що треба захищати дітей. Наша сервісна служба – це саме про послуги, про сервіс, так? А отут іде саме про захист дітей. Тому ми і "пакунок малюка" сюди включили, чому саме він на Держдіти переходить. Так, це про захист дітей.

Далі. Про повноваження хотів би сказати. Чи розуміє Петро Петрович (якщо ви можете, там помічайте) про повноваження)? Я думаю, що ви як ніхто маєте розуміти, що після децентралізації у нас сільські та селищні громади не отримали повноважень на створення сімейних форм і так далі. Я думаю, що ви це підтвердите, бо Оксана Іванівна нас всіх запевнила і запевняє до сих пір, що ці повноваження є.

Четверте. Дуже мені сподобалася ваша позиція щодо реалій, що дітей немає куди влаштовувати просто, і про інституції теж. От позиція міністерства – не повертати дітей, якщо немає сімейних форм. Тут же міністерство блокує створення сімейних форм, не даючи повноваження на громади, і діти не повертаються.

Ну, я вчора дивився передачу дуже цікаву і там теж прозвучало, що ніхто не йде війною на інституції. Тобто всі розуміють реалії, що треба щось створити. От хотів би почути відповідь від Петра Петровича, яким чином за відсутності повноважень в громадах він буде працювати, так, над створенням

сімейних форм і влаштуванням дітей. Петро Петрович був учасником одного коордштабу, може й не одного, але ми з ним спілкувалися на одному коордштабі, коли саме ця проблема була виявлена, коли з Дніпропетровської області діти виїхали на Закарпаття і їх влаштували в спеціальну школу. Воно б так і пройшло не поміченим, якби ми не втрутилися, тому що ми постійно вимушені захищати спеціальні школи, право дітей на освіту. І виявилось, що у дітей з'явилися, тобто порушення здоров'я не було у дітей, а тут різко вони з'явилися, і вони були влаштовані в ці спеціальні школи. Почали розбиратися, взяли висновки інклюзивно-ресурсних центрів, а там в дітей інтелект - норма, а інтелект якщо норма, тобто просто ті, хто влаштовував дітей, переплутали, а може й не переплутали, а зробили це свідомо, педагогічна запущеність дитини, а це спосіб навчання вже інший, спеціальна школа, так, це спосіб навчання дітей з інтелектом, коли не норма. Тому ми ситуацію виправили, але це і є та пагубна така от річ, коли іде атака на спеціальні школи саме через те, що той, хто має влаштовувати дітей в сімейні форми, влаштовує їх в спеціальні школи. З цього можна зробити висновок, що в нас не вистачає місць влаштування дітей. Саме тому Петро Петрович сказав про нові інституції. І більш того, ми ж не за інституції, ми реально адекватні люди, але ми проти того, щоб боротися з інституціями і нічого не створювати і діти щоб опинилися на вулиці. Ну зараз вони на вулиці не опиняться, але нам не повернуть дітей, тому що у нас немає куди їх влаштовувати саме. От така от боротьба у нас іде.

Тому навіть коли на 1 червня виступала одна людина, я, на жаль, не пам'ятаю, хто вона, але вона була запрошена по лінії ООН, здається, з Македонії чи як. Вона сказала, що в них після війни створилося багато інституцій і Євросоюз виділив їм кошти на створення, тому що було багато сиріт. І це вона сказала, бо це реально, абсолютно реально. Це не те що там погано чи добре, це факт, так, що була війна у них, були сироти, позбавлені батьківського піклування. Діти були на вулицях. Автоматично створилися якісь інституції. На це дали їм кошти, а потім вони там створили, я не знаю,

як далі у них було, але вона про це сказала. І це щось ніхто не хоче чути. Я тут вдячний, що Петро Петрович не гаслами з нами розмовляє, а реаліями. І подивимось, як далі буде, чи дадуть йому так казати далі чи не дадуть, не знаю. Хочу дуже, щоб він поїхав саме в регіони, не так от, в Харків приїхав і в Пісочин поїхав, де всі їздять як на екскурсію туди, в найспроможнішу громаду, це, можна сказати, як їздити, не знаю, сателіт просто міста Харкова, а поїхати реально в Ізюм, під Куп'янськ реально поїхати – от в такі громади, де реально треба захищати дітей і реально оцінити спроможність громад створити якісь послуги або створити сімейні форми виховання.

І хотілось би другу відповідь почути, як збирається Петро Петрович координувати громади, чи є такі повноваження на координацію саме. Бо якраз ми і прийняли Закон 7087 саме через те, що не було і повноважень, і обов'язків громади не було, воно і не може бути, скажімо так, обов'язків, але ми покладали на голів громад певний обов'язок, щоб потім його можна було координувати. От яким чином буде він це робити? Чи знайомий він з законопроектом 7087, а по суті законом, прийнятим Верховною Радою вже двічі, бо... Я думаю, що Петро Петрович і сам дійде до того, що потрібно, щоб він негайно він вступав у силу, але, на жаль, буде пізно, якщо він це пізно усвідомить.

Мені сподобалася ще одна позиція, що він буде працювати (він сказав), ми всі це чули, і буде доносити свою позицію. От що роблю я і мої колеги? Ми доносимо публічно, на коордштабах постійно, нас не чують, але ми це робимо, тому що нам не соромно буде людям потім в очі дивитися, що ми зробили все, що від нас залежить, але щоб припинили це або щось робити. Петро Петрович нам пообіцяв, що він теж буде доводити свою позицію. Яким чином буде доводити? Подивимося. Але я впевнений, що він до цього дійде. І мені дуже хотілося б, щоб він не замовчував, а казав про реалії.

Ось така ситуація. Тому хотілось би почути відповіді на два питання, побажати вам успіхів. І ще раз сказати, що служба створена, на жаль, не законом України саме про державну службу, а створена як, знаєте, пошук

лазейки, щоб щось зробити, щоб щось заблокувати, ну, от таким чином, як гра в "кошки-мишки". Тим не менше послухали людину, подивимося як буде працювати. І якщо готові дійсно на захист дітей, а з вашої доповіді було очевидно, що ви готові. І сьогодні ви розмовляєте реаліями. Як буде завтра, давайте подивимося.

Дякую. Успіхів.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Очевидно Петро Петрович має прокоментувати те, що він почув від Павла Миколайовича. Може відповісти на частину його запитань.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. У мене тут дуже багато записів, я все дуже уважно послухав. Дякую, пане Павле. Ви дійсно тоді підняли питання, яке ми негайно вирішили. Ну реально я не знав про ці кейси і сам особисто поїхав і подивився. Я всі свої наради, коли проводжу, і підключаюся до кабмінівських нарад, я проводжу з машини. У мене є така специфіка, що я мушу сам все бачити, бо не люблю ці макарони на вуха, щоб потім мені розказували одне, а в реалії було інше, тому що це діти.

Я вибачаюся, я не можу похвалитися таким досвідом роботи, як пан Павленко. Дякую йому за той кейс, який він показав, що реально дійсно треба було з ОМОНОм відстоювати дітей, бо дійсно такі кейси є, коли кажуть: "Куди мені діти дітей, якщо на сьогодні нема патронату в селі, а заклад переповнений у нас, притулок дітей?" І це проблема, тому що села це не бачать.

На сьогодні один з таких майданчиків – це є координаційні центри. І я вже підготував звернення, щоб обов'язково в ці координаційні центри, бо це швидке рішення, при всіх ОВА будуть входити служби у справах дітей області. Потім нам спільно з міністерством, з вами треба буде попрацювати, щоб все законодавство привести до ладу, щоб ми могли зараз не через координаційні центри дати повноваження, скоординувати роботу тергромад,

а на законодавчому рівні. Ця робота велика вже проводиться Мінсоцом, ми вже декілька буквально тижнів працюємо над цими змінами законодавчими. Потім більше міністерка, коли ми вже докрутимо це все до логічного завершення, повідомимо і вас будемо запрошувати до цієї співпраці.

Ну у мене реально є одна така проблема дійсно в характері, що я не можу замовчувати проблему, я лише мушу її підняти на-гора, саму маленьку, і вирішити її на базі одного маленького прикладу для всієї держави. Бо у нас війна, ми не маємо часу на розхолоджування, на якісь рішення потім, як в мирній країні. Нам треба вирішувати сьогодні і зараз. І це не гасло, це реалії.

От я сьогодні отут сиджу, я підписую листи, ми приймаємо зараз два заклади з Покровська з дітками з вадами, які реально зараз переходять з зони активних бойових дій. І вже в поїзді діти дійсно, багатодітні родини, яких переміщають в Закарпаття. Цим буде хтось зараз займатися і це реально кожен день така робота. Я три роки працюю заступником, три роки я конкретно займався дітьми, бо і сам маю дітей, і стикнувся з тими проблемами, коли ми їх мали по 30 тисяч на кордоні. І ми сутками їм все давали. І тут дуже було багато депутатів Верховної Ради, всі допомагали. І я просто побачив цю проблему реально, коли їдемо за кордон, в ... (*нерозбірливо*), просто ми зараз були з представниками уряду, коли ті діти переїхали з Одеси, там може й не з Одеси, вибачте, просто не хочу, щоб прискіпливо до кожного слова мого чіплялися. Я прошу вибачення, може щось буде некоректно, бо я теж на емоціях, таке серйозне, як кажуть, переді мною серйозні такі люди і десь є трошки переживання. І коли ті діти мене обліпили всі, я аж розгубився, що ми там хочемо додому, ми там все, а дітьми не займалися, це трошки проблема. Ми хочемо їх зразу в сімейні форми перемістити. За це й міністерка бореться зараз, щоб максимально швидко це зробити. І вже підшуковують родини, ведуть перемовини. Дуже важко. Люди бояться йти на усиновлення, тому що розуміють, що фінансово можуть не витягти. Багато ризиків є в родин, які хочуть навіть це зробити. Тому ми й розробили програму, наприклад, Закарпатської області, яку я хочу

масштабувати на рівень України, ми даємо підтримку з обласного бюджету до 100 тисяч тим родинам, які візьмуть на виховання або створять ДБСТ, прийомну сім'ю чи стануть патронатними вихователями. Це такий маленький елемент. Але він дієвий і він працює.

Не хочу вдаватися в подробиці, дайте мені трошки часу, щоб я передивився, я все вивчу, доповім і буду з вами на контакті. Вибачайте, якщо щось було емоційно. Повірте, це не зверхність, це бажання працювати. І хочу сказати, що пані міністерка реально, ну чесно, цілодобово на зв'язку і цілодобово переймається. Ми вчора майже опівночі закінчили питання повернення дітей зі Словенії, одного з закладів. Ну я вам кажу як є, а ви там думайте вже як ви хочете, я вас поважаю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Петре Петровичу. Я думаю, що робота буде наша хороша, бо мені особисто ваша відвертість і конкретність дуже подобаються. Я вам теж, так само, як і Павло Миколайович, і, переконаний, всі колеги, бажаю успіхів у вашій новій нелегкій, але дуже відповідальній і потрібній справі.

Тетяна Василівна Скрипка, голова профільного підкомітету. Будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Дякую, пане голово. Ну в першу чергу, Микито Руслановичу, хочу подякувати вам за завжди мудрі настанови і за вашу модерацію в таких складних, занадто складних питаннях. Ну а Петру Петровичу хочу подякувати, по-перше, що він прийшов сьогодні до нас на комітет, тому що, як вже озвучила Оксана Іванівна, що по-справжньому служба почне працювати з 1 травня, тому дякуємо, що ви прийшли познайомитися. Я сподіваюсь на плідну співпрацю у сфері захисту прав дітей. І думаю, що сьогоднішня емоційна складова нашого такого питання, вона дійсно має підґрунтя того, що це надважливі питання, надчутливі питання. Тому завжди готові до співпраці. Рада знайомству. І працюємо далі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, колеги, я дякую всім.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Маленький коментар, якщо дозволите. Беземоційний.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павло Миколайович, будь ласка, і Юрій Олексійович. Тоді так, Юрій Олексійович, а потім Павло Миколайович.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, щодо питання по суті, яке ми розглядаємо, щодо створення Державної служби у справах дітей. Ну найперше, ну так вже склалось в рамках дискусії, що ми по-різному з Оксаною Іванівною читаємо статтю 4 відповідного Закону про органи і служби, тому я пропонував би, щоб ми комітетом звернулись ну принаймні до юридичного управління Верховної Ради України щодо відповідності от даного рішення про створення служби, базуючись на статті 4 Закону про органи і служби, чи говориться там щодо центрального органу і що створив насправді уряд, центральний орган чи нецентральний орган, відповідно до тієї постанови, яка є зараз опублікована, яку ми розглядаємо, щоб далі цю дискусію не провокувати, хто як читає статтю, от я її по-іншому читаю, я бачу, що там немає про створення Держдіти, в статті 4-й відповідно цього закону.

По-друге, стосовно зауважень по моему призначенню, скажу так: 4 роки я пропрацював секретарем профільного комітету сім'ї і дітей і був співавтором чи учасником ухвалення всього законодавства, яке з 2002 по 2005 роки було ухвалено Верховною Радою щодо захисту прав дитини, яке як міністр далі вже реалізовував, причому основна маса законів, основні закони були якраз ухвалені в 2004 році, особливо коли ми говоримо про найбільш уразливі категорії. Але навіть за цих умов, маючи вже теоретичні знання, маючи певний практичний досвід в цій конкретній сфері, мені

знадобилось близько року, а потім ще досвід голови обласної адміністрації, щоб зрозуміти, як ця політика повинна доходити зверху донизу і знизу догори, і 4 роки плюс ще 2. Я пишаюсь результатами і своєї роботи, і своєї команди, яка працювала в цій сфері, напрацювавши власне достатньо і законодавчої, і нормативної, і реальних практичних результатів, які, на жаль, сьогодні навіть неможливо порівнювати, я навіть говорю, в довоєнний повномасштабної війни період, по кожній із категорій дітей, які потребують особливої уваги, підтримки і захисту з боку держави. Тому очевидно, базуючись і на своєму досвіді особистому, можливо дещо емоційно, я зреагував не проти Петра Петровича, а стосовно самого підходу до призначення, бо 2005 рік це був рік мирний, це був рік, коли державний бюджет зростав майже наполовину кожне півріччя, ми не мали проблем ні з грошима, ми не мали проблем ні з ситуацією навколо країни і всередині країни, ми мали тільки потребу і задачі ефективних якісних рішень і в нас був час вчитись. На жаль, сьогодні в умовах, в яких є сьогодні країна, біда дитяча, яка є на кожному кроці, немає часу вивчати питання, знайомитись з законодавством, є задача негайно, ще вчора, робити конкретні дії по відношенню до конкретної дитини, яка зараз, в цю хвилину, поки ми оце три години тут сидимо дискутуємо, потребує нашої підтримки і конкретних дій з боку посадових осіб. Тому я вважаю, що рішення уряду про призначення особи, і тут не стосується Петра Петровича, на цю важливу ключову позицію для держави, воно несе в собі ризики по відношенню до дітей. І почуйте це правильно, не з точки зору когось образити, а з точки зору ефективності і якості виконання державної політики.

Що ще на це наштовхує? Ну от сама постанова Кабінету Міністрів. Я вам нагадаю, 29 вересня 23-го року уряд ухвалює рішення про те, що створити Держдіти. 9 лютого, тобто вересень, жовтень, листопад, грудень, січень, лютий, 5 місяців, 5 місяців було часу до підготовки його запуску з 1 січня. З 1 січня не запустили. Що роблять 9 лютого? 9 лютого по 1 травня призупиняють всі державні повноваження по відношенню до дітей, всі, от 25

пунктів ключових, які сьогодні, зараз мають діяти, уряд їх призупиняє, взагалі будь-яку дію по них. Ну там передали в Нацслужбу, неважливо. Тобто фактично блокується робота держави по захисту дітей оцією постановою, хоча було достатньо часу, якщо ми беремо навіть 23 вересня, для того щоб підготуватися і не робити цю паузу, цю "яму" в реалізації державної політики. Ось власне що я мав на увазі.

Ну і ще одна позиція, враховуючи, що там Петро Петрович дав відповідь на конкретне питання. У мене дещо інша інформація, щоб зараз теж не заходити в дискусію стосовно того, що відбувалось, хто там учасники цієї історії, я просив би від або Держдіти, або від міністерства на комітет надати офіційну відповідь стосовно того, що відбувалося на Закарпатті відповідно до цієї кримінальної справи.

Ще раз дякую за можливість висловитися. Перепрошую за можливо надмірні емоції, але це не бажання когось звинуватити чи образити, а це просто, на жаль, я трошки бачу проблеми, маючи оцей 20-річний досвід в сфері, проходячи різні етапи і бачачи багато різних призначень, перепризначень і потім виправдовувань, для того щоб зараз якимись епітетами красивими і гарними підігравати. Краще я зразу вам скажу про ризики, які є, ніж потім ми через пів року будемо, Назаре, розхльобувати можливі проблеми. Краще їх попередити зараз, на цьому березі.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павло Миколайович. Потім Оксана Іванівна. Або може перейдемо вже до шостого питання.

Павло Миколайович.

СУШКО П.М. Так. Знаєте, взагалі обговорення діяльності Держдіти це вже перемога на користь дітей. От я скажу. Як би там вона не була створена, це, скажімо так, ми звернемось до юридичного управління,

дізнаємось там, так, правду і так далі. Але взагалі от просто скільки ми вже тут розмовляли про необхідність цієї служби, але уряд визнав, що вона потрібна, а може не визнав, до сих пір не визнав, а просто вимушений зробити, неважливо, але вона є. Яка не є, але вона, ця служба, вже існує. І це свідчить про те, що комітет завжди був правий. Те, що сьогодні ми обговорюємо, це не просто балачки, а до цього треба прислухатися, бо коли бореться добро і зло, перемагає в нашому випадку добро, але чомусь до іншого епітету намагаються примусити.

Що хотів би, я так і не почув, Петре Петровичу, як координувати будете все ж таки, так, щодо повноважень.

Друге. Це повноваження в громадах. От ви як заступник голови військової адміністрації знаєте, що є громади сільські, селищні та міські. От в яких ваших громадах є повноваження на створення сімейних форм, в яких немає.

Друге питання, ну і у вас же там патронатна сім'я одна всього створена в регіоні, правильно, наскільки мені відомо, а саме чому патронатна сім'я одна створена, тому що треба враховувати і у вашій роботі також, скажімо так, в різних частинах України є різні підходи і різні традиції або, я не знаю, як це правильно назвати, тому що наскільки мені відомо, в Закарпатті не прийнято брати, це під час розгляду ТСК ми дізнавались, чому не створюються патронатні сім'ї, і там, якщо дитину вилучають з однієї родини і хтось з сусідів візьме цю дитину, то там можуть бути ганебні наслідки саме для тих людей, які прихистили, наскільки мені це відомо. Тобто є якісь об'єктивні причини щодо не створення в достатній кількості патронатних сімей. Очевидно, що якщо такі проблеми є, треба створювати ЦСПРи або шелтери, неважливо як назвати, а це треба теж враховувати. І от ще раз кажу, Петре Петровичу, тільки не допустіть того, щоб вам скидали послуги, як от "пакунок малюка", причому тут "пакунок малюка" до захисту дітей і так далі.

Тобто давайте ще раз, от патронатна сім'я, чому одна, знаєте чи ні? І повноваження в яких громадах створені, які громади сільські та селищні, міські мають повноваження створення сімейних форм, які не мають, або ДБСТ прийомних сімей, і координація, як будете координувати?

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я бачу, що пан Петро пише, що дуже обмаль часу, тому задавайте...

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Колеги, маю дуже важливу зустріч, бо зібрав донорів. Ми якраз завершуємо один із проєктів і будуємо будинки для ДБСТ із регіонів Донеччини, Луганщини, де в них зруйноване майно. Вони до нас релокувалися. І зараз вже фактично завершені. Так що я буквально в декількох репліках. Дякую за запитання.

Питання повноважень. У нас на сьогодні створено, три патронатні вихователі вже є, зараз створена четверта, завтра буде забирати дітей. Тобто ми в цьому напрямку дуже плідно працюємо. На жаль, не є так багато, як в інших, бо дійсно є специфіка регіону, у нас мультинаціональний регіон, дуже багато національностей, дуже багато зарелігійних таких людей. Ми навіть зараз підключили релігійні громади і готуємо їм спеціальну таку розробку і методичні рекомендації, щоб вони пропагували це в себе в релігійних громадах, конкретно при зустрічах з людьми про різні форми усиновлення, про патронат і про все, тому що розуміємо, що ми мусимо всі методи і засоби використовувати для того, щоб цього збільшили. Є така специфіка. Але вчора мав нараду з головами тергромад, дійсно, зараз вони всі особисто підключаються в таку інформаційну політику. Ми не можемо зрозуміти, чого на сьогодні так мало. І ми даємо підтримку з області, прийомні сім'ї збільшуються, дитячі будинки сімейного типу збільшуються.

Що стосовно МГБ і різних цих, ну, на сьогодні немає фінансування і ми не можемо визначити, де їх правильно створити, особливо для дітей з

вадами. Бо дуже мало дітей забирають з вадами і тут є проблема. У нас іще дуже багато дітей ромської національності. Наприклад, в будинку-інтернаті в Чинадійово у нас 136 дітей, із них 65 відсотків – це ромської національності і це великі сімейні групи, це 4, 5, 7 дітей і їх дуже важко, розривати ми не можемо, влаштувати їх не маємо куди, бо їх ніхто не хоче взяти. Зараз працюємо з ромським населенням. На сьогодні є вже дві ромські сім'ї, з якими ми провели навчання, які зараз готові взяти і показати приклад для ромів. Зараз знайшли їм житло.

Ми запустили в області також програму, що ми будемо давати на два роки кошти на оренду житла для новостворених прийомних сімей і сімей ДБСТ, а також ДБСТ і прийомні сім'ї, які релокувалися із зон бойових дій. Тобто це теж одна з програм, яку ми запустили в області.

Що стосовно взаємодії, то я попередньо у виступі говорив, що на сьогодні ми будемо взаємодіяти тільки через координаційні центри. А законодавство, буду просити вас, щоб ми спільно доопрацювали про збільшення повноважень на територіальні громади. Ми вже почали це робити і міністерство над цим працює, але це треба буде доопрацювати. На сьогодні багато чого територіальні громади не можуть робити, а їм би потрібно це робити. Пан Павло дійсно в цьому плані правий, тут нічого не скажеш. Ми над цим працюємо.

СУШКО П.М. Петро Петрович, законодавство є, закон вже прийнятий. Коли ви вступите на посаду, я думаю, самі дійдете до того. Я ще раз кажу, я дуже чітко усвідомив, що ви сказали, що ви не будете мовчати. От я дуже хочу почути. Закон є, його не треба приймати ще раз, він вже є.

Але просто наостанок скажу, ну дивіться, я не збирався лізти взагалі в тему сирітства, я не розмів, не знав, що таке прийомна сім'я, що таке ДБСТ, моє завдання було – захистити дітей з особливими освітніми потребами, незрячих, нечуючих, бо тоді свавілля відбувалося, закривали школи. Зараз другий етап іде. Я навіть не хотів, щоб в ТСК було прописано, що ми будемо

цим займатися. Але мені розумні люди сказали: "Все рівно на це вийдеш". Тому що проблема там. От як із цим влаштуванням в Закарпатті, з порушенням інтелекту. І дійсно ми вийшли на це і просто занурилися в це сирітство, в проблематику і зараз тут постійно на місці топчемося, але ми знаємо повністю всю картину, реальну картину, яка сьогодні є. І саме у висновках ЮНІСЕФ, до речі, найняв там якийсь юридичний офіс, надали високу оцінку нашому законопроекту. Тобто що таке висока оцінка? Він сприятиме деінституціалізації. Все. Крапка. Якщо читати висновки ООН, там написано, або комітету при ООН, або комісії, я вже точно не скажу, читаємо: "Реформа почалася, те-те-те і те. Наступний пункт - почала роботу ТСК з розслідування порушення прав дітей під час цієї реформи. І наступний пункт - реформа зупинилася". Тобто розумієте, щось було не так.

Зараз другий етап пішов реформи - "Деінституціалізація 2.0", знову атаки на спецшколи. Знову шукаємо не там проблеми. Тому якщо ви, Петре Петровичу, ще раз кажу, будете казати правду, то ви маєте підтримку всіх нас, народних депутатів, тому що ми про це кричимо вже четвертий рік, ну якщо тільки не будете замовчувати ці проблеми.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Ну не зможу, залишу посаду й піду, я не можу мовчати.

СУШКО П.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте відпускати Петра Петровича, бо дійсно справа важлива. Бажаємо вам успіхів, Петре Петровичу. До зустрічей наступних.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. І членів комітету теж відпускайте, пане голову.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, колеги, все ж таки хотіли ми послухати про виконання Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" в частині реалізації права сімей на отримання одноразової натуральної допомоги "пакунок малюка" або грошової компенсації. І Оксана Іванівна з нами знову-таки терпляче чекала розгляду цього питання.

Тому, будь ласка, Оксано Іванівно, вам слово.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую. Я буду дуже швидкою. Я розумію, що всі вже втомилися і в мене теж далі уряд.

Отже, як відбувається? Сьогодні ми маємо два реалізації допомоги сім'ям, в яких народились діти, два напрями реалізації. Це є натуральний "пакунок малюка", тобто у формі такого пакунку з необхідною кількістю речей, і компенсація для тих родин, у яких, наприклад, це вже не перша дитина, а друга-третья, і для яких більш пріоритетно просто взяти картку, на яку виділяються певні кошти, і закупити собі в спеціалізованих магазинах те, що вони вважають за потрібне закупити самостійно.

Якщо ми говоримо про натуральний "пакунок малюка", то всю інформацію про потребу з врахуванням того, скільки жінок перебувають в пологових будинках, збирають департаменти охорони здоров'я, далі вони передають департаменту соцзахисту та на соцслужбу. На основі цього формується потреба в закупівлі, міністерство проводить конкурс, сьогодні такий конкурс виграло товариство "СКАЙ ТРЕЙД УКРАЇНА", вже підписані з ним угоди, розпочинаємо закупівлі на другий рік. І станом на 01.03 у нас в регіонах залишків натурального "пакунку малюка" було 19 тисяч 180. Наскільки я розумію, щоб не говорити багато, є питання, що в лікарнях цей пакунок не видали комусь. Правильно? Я би хотіла просто конкретні тоді деталі, щоб ми розібрались. Тому що насправді у нас в кожній області є достатня кількість "пакунку малюка". І є ще варіант, якщо не дали в лікарні, то певна кількість зберігається в управлінні соцзахисту, щоб там забрати. Тобто людина, яка хоче саме цей пакунок, вона може його взяти в будь-

якому випадку. Якщо є якийсь недогляд конкретно фахівців в конкретній лікарні, то давайте будемо розбиратись. Ми дамо звернення на Міністерство охорони здоров'я, щоб таких випадків не було, бо в мене по документах 19 тисяч пакунків по всій Україні просто простоює, а фактично, я розумію, що, Софіє, вам не дали, давайте просто розберемо конкретний кейс.

ФЕДИНА С.Р. Якщо дозволите, пане Микито.

ПОТУРАЄВ М.Р. Софія Романівна, вона точно має запитання. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Насправді так. Мій малючок народився 1 грудня. Станом на 1 грудня, зокрема у львівських пологових, не було "пакунків малюка". І зразу ставилося питання, щоб нам готували документи, зразу при виписці з пологового будинку готували документи, щоб ми мали можливість податись на компенсацію "пакунка малюка", тому що в соцзахисті сказали, що так само немає цього всього. Малючку вже невдовзі буде 4 місяці, до сих пір немає взагалі інформації, що буде по виплатах по "пакунку малюка".

І я хотіла би зразу підкреслити, що в мене ці кошти все одно підуть на ЗСУ, але для дуже багатьох людей ці речі, які закупаються, або компенсація, яка надається, вони є критично необхідними для того, щоб вдягнути і забрати дитинку. Я дзвонила по наших соцслужбах, що є з ситуацією по "пакунку малюка" і коли буде компенсація. Сказали, що ми всі записані в чергу, тобто купа людей з 1 грудня, які народили дітей, записані в якусь чергу, а грошей немає. І мені в соцслужбах, в соцзахисті відповіли, що Верховна Рада має голосувати якийсь законопроект, щоб були кошти на "пакунок малюка". Тобто взагалі така бредова ситуація з цим всім. Єдине, що сказали, що давайте трошки зачекаємо, можливо щось визначиться. От я вирішила почекати до кінця цього місяця, тому що у нас ця зустріч мала відбутися.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я думаю, що тут треба просто звільнити тих людей, які там працюють. Тому що я маю перед собою таблицю, у Львівській області 1 218 "пакунків малюка", і це з минулого року залишок. Ми в цьому році навіть ще закупівлю не починали, тому що як би немає де зберігати.

ФЕДИНА С.Р. І друге питання, пані Оксано. Проблема, зразу договору, щоб потім можна було проговорити. З того, що я почула від породіль в роддомах, від працівниць пологового будинку, в більшості випадків "пакунок малюка" в певній мірі є незастосовним, тому що там було закуплено, принаймні за 2023 рік, те, що мали видавати, дуже маленький одяг. І діти, коли отримували "пакунок малюка", вже не влезали в той одяг, який було закуплено.

І я чула, що була пропозиція, чи це вже так зроблено, що закупляється трошки більший розмір бодиків і всього решта. Тому що насправді це є коштовні речі і якщо воно одразу мале, то взагалі незастосовні речі. Але от станом на зараз скоро малючку буде 4 місяці, я є в якійсь черзі, в якій так само купа народу, вони не отримали ані "пакунок малюка" при виписці, ані отримали компенсації. Коли буде компенсація, соцзахист не знає.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ну, це теж жахливо, тому що насправді кошти в нас в принципі є, і от найбільша проблема, я вже так сумбурно говорю, це те, що ми теж побачили. Коли ми почали піднімати і централізувати виплати ті, які здійснюються через управління соцзахисту... От як у нас в принципі всі соціальні виплати відбуваються? Це ніби державні гроші, але насправді ними повністю розпоряджаються управління соцзахисту на місцях, тому що вони формують відомості, агрегують їх, передають нам, а ми тільки по них оплачуємо. Тобто ми не бачимо фізично людину, бо не можемо побачити, по всіх основних виплатах.

І коли ми зараз шість базових виплат цифровізували і підняли, в тому числі на "Дію", то ми побачили жахливі речі, що інформація обробляється більше ніж місяць, що губляться заяви, що дійсно отакі якісь дивні речі людям говорять, хоча це навіть не їхні гроші і кошти в нас є. Ваш кейс давайте ми точно опрацюємо. Єдине, що я можу сказати, що ми взяли на себе зобов'язання до кінця року практично всі соціальні допомоги, які є сім'ям з дітьми, централізувати, щоб ми це бачили апріорі, одразу всі заяви, весь рух і людям одразу на картку скидали гроші.

Знаєте, як воно у нас до сих пір відбувалося? Я була теж вражена. Навіть попри те, що у нас кругом електронний документообіг, піднімали оці от в кожному управлінні соцзахисту, нарізалася своя відомість, її електронно піднімали в міністерство, в міністерстві зводили в одну відомість, цю одну відомість несли в казначейство, в казначействі розділяли на купу дрібних відомостей і фізично розвозили до управлінь соцзахисту на місцях, а ці несли в регіональне відділення банку. Отака кожна дія на кожную допомогу. Ти виплатив гроші, а вони зберігаються на казначейських рахунках, тому що тільки ще два тижні тобі відомості з рахунками носять. Зараз ми робимо кабінет банку, по якому одразу всі відомості будуть йти в кабінети банку з центрального рівня, їх ніхто не буде розвозити паперово і вони одразу будуть йти на рахунки людям. По шести допомогах ми це вже зробили, найходовіших для родин з дітьми, ще 10 зараз у нас в тестовій обробці, бо це цифрові рішення і потребують коштів і часу. І до кінця року у нас ще залишається 70 таких дрібних допомог. Якісь ми об'єднаємо, ми хочемо зробити універсальну, а якісь ми також піднімемо. По конкретно цій, я думаю, нам треба буде зробити... А, по конкретно цій що ми плануємо, що допоможе, з мого погляду, але тут давайте будемо радитися, вирішити це питання. Зараз ми вже ухвалили відповідне законодавство, щоб соціальний працівник був обов'язковим працівником у кожному пологовому. І в його обов'язках буде власне це вирішення соціальних питань, тому що зрозуміло, коли в лікарні є тільки лікарі, санітарки і медсестри, їх медичні питання

цікавлять, вони просто не займаються такими соціальними складовими як "пакунок малюка" і так далі.

ФЕДИНА С.Р. Пані Оксано, в моєму випадку це був перинатальний центр і там була окрема людина, закріплена по оформленню документів по "пакунку малюка".

ЖОЛНОВИЧ О.І. А ми зараз розберемося, чому та людина конкретно не подала заявку, якщо в них закінчились пакунки. Тобто це чисто недбалість.

ФЕДИНА С.Р. Питання в тому, що мене забезпечили всіма документами, щоб можна було отримати це потім в соцзахисті або отримати компенсацію. Питання в тому, що в соцзахист я занесла документи в середині грудня, мало того, цікавий нюанс, я перед цим оформляла дитину в ЦНАПі, там я заповнила купу документів, але чомусь мене заставили заповняти знову те все саме в соцзахисті. У них виявилися дві заяви в результаті від мене - одна від ЦНАПу, друга від соцзахисту, причому вони вирішили ліквідувати ту, що була електронно оформлена від ЦНАПу.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Від ЦНАПу, щоб ви цього не бачили. От в тому то й справа, що вони послуговуються ще регіональними внутрішніми базами. Ну от закон, який ми подали, про Єдиний соціальний реєстр, мав змусити всіх об'єднати і діяти тільки в єдиній інформаційній соціальній сфері.

ФЕДИНА С.Р. Але ще один цікавий нюанс такий, пані Оксано, що там же ж оформляється паралельно виплата та, що йде 860 гривень на місяць на дитину, і паралельно оформляється "пакунок малюка". То 860 гривень, вони одразу почали приходити. Тобто ця складова була відпрацьована.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Бо вона цифровізована. Бо це перша виплата, яку ми вже підняли на цифровий рівень. Всі виплати по народженню. А ця ще не цифровізована, по "пакунку малюка". І от оце вже різниця. Тобто те, що ми робимо, виглядає правильно.

ФЕДИНА С.Р. В даному випадку в моєму документі всі подавалися в Шевченківський районний соцзахист міста Львова. Просто для інформації.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте, пані Софіє, ми спишемося і я думаю, що просто розберемося, бо це дуже неправильно, коли ми вважаємо, що ми як держава щось закупаємо...

А, щодо розмірів. Так, ми оглянули, була проведена робота з усіма, хто у нас сьогодні є постачальниками, виробниками, бо це українські виробники таких речей, були опрацьовані їх пропозиції щодо вдосконалення, було збільшено кількість товарів, які користуються попитом, переглянуто цей пакунок малюка. Додали шапочки, додали вологостійкі пелюшки, збільшено розмір пледа-ковдри і зменшено кількість одягу найменшого розміру, щоб можна було збільшити кількість оцього більшого розміру. Ми це вже переглянули, нові закупівлі будуть йти по цьому новому складу.

Щодо конкретної ситуації, давайте розбиратися. Дякую за сигналізування.

ФЕДИНА С.Р. Шевченківський районний соцзахит. Вони ще наголосили, що черга велика, тобто з грудня місяця, черга велика на виплату.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ну от окремо цей кейс і розберемо, що там таке.

ФЕДИНА С.Р. Я от не розумію, що там відбувається.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую.

Ну, гроші в нас є, програма реалізується. Взагалі не питання з грошима. Чи вони просто не хочуть опрацювати і не передавати ці реєстри. Ну чесно, я навіть...

ФЕДИНА С.Р. Ну тут цікаво, що вони все зіпхали на Верховну Раду, яка має ще якийсь законопроект голосувати.

ЖОЛНОВИЧ О.І. А уявіть собі, що Верховна Рада взагалі нічого не має, бо це ж постанова Кабміну. І якщо це одні й ті самі кошти, а це одні й ті самі кошти, у нас одна програма по сім'ях, оцих 844, просто різні форми адміністрування, то ми централізовано адмініструємо і ви вже отримуєте, а то регіонально адмініструється, і от, на жаль, відбувається отакий бардак. Але я сподіваюся, що до кінця року ми його теж ліквідуємо.

ФЕДИНА С.Р. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Оксано Іванівно.

Павло Миколайович.

СУШКО П.М. Пропозиції є дві. Тут очевидно, що потрібен більш детальний і розширений звіт міністерства по програмі "паунок малюка". А також в цьому звіті передбачити відповідь про те, як усунуло недоліки, виявлені Рахунковою палатою, Міністерство соціальної політики. Давайте, може, таке звернення від комітету на міністерство зробимо.

А друге – це підтримати пропозицію Юрія Олексійовича щодо звернення до юридичного управління, щоб не гадати там правильно чи не правильно, а буде документ, буде відповідь на підставі чого...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, я думаю, що, безперечно, Мінсоц і Оксана Іванівна нам нададуть звіт, ми звернемося з таким листом...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, без проблем. Ми самі зацікавлені вирішити.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вже з обговорення між Оксаною Іванівною і Софією Романівною я бачу, що абсолютно всі факти, цифри, все-все-все абсолютно є у Оксани Іванівни, так що... І я згоден, що нам треба бути в курсі деталей теж.

Щодо пропозиції Юрія Олексійовича, я її підтримую, ми ж не можемо тлумачити закони, але ми можемо давати коментарі. Єдине, що, Павле Миколайовичу, я просив би уточнити в секретаріату, значить, ми зазвичай даємо коментарі у відповідь на чийсь звернення, то до нас можуть звернутись за коментарем з цього приводу або Українська Гельсінська спілка, або хтось з тих, хто був сьогодні з нами, ... (*нерозбірливо*), і тоді це запустить офіційний механізм, настільки, наскільки я його пам'ятаю. Тоді на підставі цього звернення ми робимо запит на Головне юридичне управління, ну і відповідно і самі як комітет зможемо дати коментар, не тлумачення, а коментар. Ну він так називається, фактично це тлумачення, якщо де-факто. Ми таке вже робили з приводу інших законів, але завжди це робили у відповідь на звернення від якоїсь громадської організації або якогось іншого суб'єкту.

Колеги, я дуже вдячний.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Маленький коментар, Микито Руслановичу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Юрію Олексійовичу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, що стосується цього проекту "пакунок малюка", то я думаю, що позиція моя, вона незмінна, всі 4 роки я говорив, що це псевдопроект, який насправді не вирішує ключових задач, які перед ним власне стоять. Найголовніше - це забезпечити базові необхідні мінімальні потреби дитини при народженні, це питання профілактики

раннього сирітства, це посилення, підтримка батьківського потенціалу, коли ми говоримо про народження дитини, ну в певних складних ролинах, назвемо це м'яко. На жаль, цей проект не вирішує цієї проблеми і більше того, він достатньо складний і з точки зору адміністрування і, на жаль, несе в собі і елементи можливого зловживання. Ми ж вже не перший раз розглядаємо ті проблеми з "пакунком малюка", які виникають по всій країні, вже не з першим міністром про це говоримо. І, на жаль, сам по собі проект, він так от в суті створений, що всі ці ризики, вони незалежні навіть від персоналії міністра. В 2005 році, він був цей проект, це ж не створено сьогодні його, не зараз його придумали, його придумали ще тоді, раніше, до 2005 року, як певний там виборчий проект. Я його заклав. Ці гроші, які були передбачені на "пакунок малюка", просто вони стали частиною збільшеної допомоги при народженні дитини, яка, якщо ви пам'ятаєте, 1 квітня 2005 року була збільшена там в 15 чи навіть більше разів, до 8,5 тисяч гривень. Так от, ці 8,5 тисяч гривень сьогодні менше, якщо в перерахунку на долар, ніж 41 тисяча, яка сьогодні є допомога при народженні дитини.

Тому моя позиція, що кошти, які от є, хай це мінімальна сума в державі, збільшити допомогу при народженні дитини, давайте її збільшувати, бо навіть найгірша мама, вона краща ніж найкращий чиновник, який займається закупівлею для "пакунку малюка". А для того, щоб тримати там певний контроль, щоб ці гроші пішли дійсно на потреби дитини, тут достатньо різних служб і органів, які сьогодні є і на місцевому рівні, і на центральному рівні. Тим більше зараз в адмініструванні чомусь це вішають на службу у справах дітей. Та у них і так багато зобов'язань чи завдань, які вони мають виконувати. І я бачу і в цьому ризик далі розповсюдження "пакунку малюка", коли там це робиться як повноваження служби. У них інша функція, інші задачі, які вони мають виконувати, інші потреби вони мають забезпечувати, тим більше які ми постійно законодавством збільшуємо.

Тому я рекомендував би міністерству, розуміючи, що подолати складність адміністрування і зловживання ну практично неможливо в цій закупівлі, та й власне вони по суті не вирішують проблему як потрібно, все-таки переглянути і побачити можливості для збільшення допомоги при народженні дитини. І взагалі в умовах, в яких ми сьогодні живемо, змін і війни, хотілося б і від міністерства профільного, і від уряду в цілому побачити, скажемо, якусь нашу демографічну стратегію чи бачення демографічної політики, проблематики, з якою ми зараз стикаємось, бо все, що стосується підтримки народження, народженої дитини, це дуже важливий елемент демографічної політики. І от тут, коли ми бачимо в цілому картину, легше і приймати рішення: а що нам краще - давати грошима, стимулюючи сім'ї, підтримуючи сім'ї, чи займатися от такою нібито псевдороботою з роздачею "пакунку малюка" і кожні пів року розглядати проблеми чи там кожен рік, з кожного початку року розглядати проблеми, що до когось, комусь він не дійшов і там якийсь асортимент і набір, який дитині чи родині конкретній не потрібен.

Дякую за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Юрію Олексійовичу.

Ну, моя позиція відома, колеги. Я завжди був прихильником монетизації пільг. Я вважаю і знову-таки є певні дослідження численні соціологічні як в Україні, так і в західних країнах, які доводять, що монетизація є найбільш дієвим засобом вирішення більшості з тих соціальних проблем, які пов'язані з малозабезпеченістю.

Наскільки я пам'ятаю з попередніх дискусій з пані Оксаною, вона ж теж більш-менш прихильна. Оксано Іванівно, я ж пам'ятаю, що ви теж більш-менш прихильні, я би сказав так, до максимально прозорих інструментів, підзвітних і прозорих.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, абсолютно так. Сьогодні монетизація цього умовного пакунка існує, батьки мають право вибору. Ті, кому цікаво, приємно отримати якісь речі, вони їх можуть отримати, і ми тут точно будемо працювати над тим, щоб зробити це все ж таки зручнішим. Я розумію, що десь є якийсь баг і треба його усувати, будемо спільно з Міністерством охорони здоров'я це робити, бо це їх територія, ці пологові будинки. Разом з тим попрацюємо над тим, щоб грошова компенсація була теж безпроблемною, а не так, як описує пані Софія. Ну я вже казала, що ми це все цифровізуємо до кінця року, то вона теж підніметься на рівень центрального органу і буде набагато легше адмініструватися.

Щодо збільшення допомоги. Очевидно, є в цьому, звісно, логіка, тому що ми розуміємо про ту інфляцію, яка відбулася. Але, перше, хочу звернути увагу, що знову-таки ті самі дослідження не виявили прямої кореляції із збільшенням одноразової допомоги при народженні дитини і зі збільшенням кількості дітей, тобто демографічно воно не впливає ніяк.

А друге, ми теж повинні всі пам'ятати, що сьогодні весь соціальний бюджет – він бюджет запозичень, і сьогодні знову ж таки ви бачите, наскільки міжнародні наші партнери і донори дуже жорстко включно з пенсіями, відмовили фінансувати пенсійні доплати, Сполучені Штати. Тож, на жаль, ми можемо розказувати про все, що завгодно, як би ми не хотіли це збільшити, але ми повинні дивитися на реалії нашого гаманця і на те, що війна триває, і все, що ми заробляємо, ми спрямовуємо на оборону і це безумовний пріоритет.

Щодо демографічної політики і стратегії, без сумніву, це дуже важливо в наш час, тому я всіх запрошую, я точну дату, ну ми надішлемо запрошення, всередині квітня ми презентуємо напрацювання з громадськістю по демографічній стратегії, яку ми вже пів року розробляємо, і, звісно, треба буде зараз публічно чернетку обговорювати, доповнювати, наповнювати, піднімати ще більше тих ризиків і критичних речей, які сьогодні в нас є, і шукати шляхи виходу. Всіх долучаю, прошу долучатись і спільно працювати

над цим драфтом, над цією чернеткою, щоб в результаті ми справді мали якісну демографічну політику. Ми над цим працюємо і вже от буквально за два тижні представимо чорновик.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми дуже вам дякуємо, Оксано Іванівно, бо знову-таки на відміну від деяких ваших інших колег по уряду ви якраз розумієте необхідність того, щоб цей процес був інклюзивним, щоб депутати з самого початку були залучені до розробки політик, бо іноді проблеми з прийняттям урядових законопроектів пов'язані з тим, що депутати залучаються тільки на фінальних етапах, не розуміють логіки тих чи інших пропозицій щодо рішень, не розуміють аргументів, які не завжди відображаються в текстах там вже стратегій, політик або законопроектів, і це викликає, по-перше, і конфліктні ситуації, але навіть коли їх немає, то це уповільнює процес, бо ми тоді витрачаємо час на те, щоб дійти до першоджерел, так би мовити, тих чи інших рішень і так далі. Так що ми дуже вдячні, що ви це заздалегідь передбачаєте. І я переконаний, що ми всі будемо, тим більше виходячи з розуміння того, наскільки це гостра проблема зараз, ми будемо раді з вами спільно попрацювати в цьому напрямку.

Я вам дуже дякую, Оксано Іванівно, дуже дякую всім вашим колегам, які витратили багато часу на нашу спільну сьогодні роботу. Я переконаний, що вона в будь-якому випадку була результативною. І до нових зустрічей. Всім вам бажаю і всім вам, колеги, бажаю гарного, плідного і головне – спокійного дня. На цьому...

СУШКО П. М. Ми звернення не голосуємо, просто від комітету направляємо два звернення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так-так. За це можна не голосувати.

Колеги, засідання комітету оголошую закритим на цьому. Дякую всім за роботу.

БАБЕНКО В.О. Там ще в нас питання підкомітету. То я так розумію, що...

ПОТУРАЄВ М.Р. У нас немає зараз голосів, щоб його розглядати, немає кворуму розглядати.

Дякую, колеги. До побачення.